

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.009.03.2020

Piotr Krzystek
Prezydent Miasta Szczecin
Urząd Miasta Szczecin
Plac Armii Krajowej 1
70-456 Szczecin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/045 - Funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami komunalnymi i użytkowymi oraz transgraniczne przemieszczanie odpadów

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Szczecin ¹ , Plac Armii Krajowej 1, 70-456 Szczecin.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Krzystek, Prezydent Miasta Szczecin ² od 4 grudnia 2006 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Zapewnienie warunków dla właściwego odbioru i zagospodarowania wytwarzanych odpadów komunalnych oraz sprawowanie skutecznego nadzoru nad rynkiem odpadów komunalnych.2. Realizacja działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie właściwego postępowania z odpadami.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016-2020 (do czasu zakończenia kontroli ³ oraz z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontroler	Katarzyna Kozłowska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/103/2020 z 22 maja 2020 r. (akta kontroli str.1-2, 28-31)

¹ Dalej: Urząd.

² Dalej: Prezydent.

³ Tj. do 29 października 2020 r.

⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200; dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2016-2020 (do 30 czerwca) na terenie Gminy Miasto Szczecin⁶ zorganizowano odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od wszystkich właścicieli nieruchomości zamieszkałych oraz wybranych nieruchomości niezamieszkałych⁷, tj. placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech, szkół oraz cmentarzy komunalnych. Zadania realizowane były przez podmioty wybrane w wyniku przeprowadzonych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego. Na terenie Miasta stworzono warunki do selektywnego zbierania odpadów, w tym m.in. w wyniku utworzenia punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych⁸. Ich utrzymanie powierzono samorządowej jednostce budżetowej. Podejmowano działania w przypadku niedopełnienia przez właścicieli nieruchomości obowiązków, w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami. Dysponowano informacjami o sposobie zagospodarowania odpadów komunalnych.

Decyzje o wysokości opłaty za odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych podejmowano m.in. na podstawie kosztów funkcjonowania systemu, w tym danych dotyczących liczby gospodarstw domowych, ilości zużytej wody, wielkości pojemników oraz częstotliwości odbioru odpadów. W latach 2016-2019 stawki tej opłaty wzrosły o: 87,5% za 1 m³ zużytej wody w zabudowie jednorodzinnej⁹ i wielorodzinnej, 88% od gospodarstwa domowego dla pozostałych nieruchomości w zabudowie jednorodzinnej oraz od 24,7% do 32,3% za pojemnik z odpadami komunalnymi¹⁰. W tym okresie dochody z opłat nie pokryły kosztów funkcjonowania systemu gospodarki odpadami i były od nich niższe od 10 518 tys. zł do 28 444 tys. zł. W ramach pobieranej opłaty zapewniono pojemniki do gromadzenia odpadów zmieszanych oraz pojemniki lub worki do selektywnego ich gromadzenia, a także kontenery na odpady ulegające biodegradacji.

Prawidłowo opracowano projekty uchwał dotyczące wyboru metody obliczania i ustalania opłat za gospodarowanie odpadami oraz regulaminy utrzymania czystości. Przedłożone¹¹ Radzie Miasta projekty uchwał w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi uwzględniały wymogi art. 6n ust. 1 pkt 1 oraz pkt 2 lit. b-c ustawy o utrzymaniu porządku. Wzory deklaracji nie określały jednak formatu elektronicznego deklaracji oraz układu informacji i powiązań między nimi w myśl przepisów o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, co było sprzeczne z art. 6n ust. 1 pkt. 2 lit a ustawy o utrzymaniu porządku.

W ośmiu przypadkach nie wymierzono kar pieniężnych o wartości ogółem 10,2 tys. zł podmiotom zbierającym odpady komunalne za opóźnienia w przekazaniu Prezydentowi sprawozdań za 2018 r. wynoszące od jednego do 43 dni, co było niezgodne z art. 9 xaa pkt 2 w zw. z art. 9 nb ust. 2 ustawy o utrzymaniu porządku.

Prezydent sporządzał, wymagane przepisami ustawy o utrzymaniu porządku, roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi i terminowo przekazywał je do Marszałka Województwa

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: Miasto.

⁷ Tj. zgodnie z art. 6c ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. z 2020 r. poz. 1439, ze zm.); dalej: ustawa o utrzymaniu porządku.

⁸ Dalej: punkt selektywnego zbierania lub ekoport.

⁹ Tj. w której średniomiesięczne zużycie wody nie przekracza 4m³.

¹⁰ Tj. w zależności od jego wielkości.

¹¹ Tj. w październiku 2015 r. oraz marcu 2020 r.

Zachodniopomorskiego¹² i Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Szczecinie¹³.

W latach 2016-2020 (do 30 czerwca) prowadzono liczne i rzetelne działania informacyjno-edukacyjne dotyczące gospodarowania odpadami komunalnymi. Na stronie internetowej Urzędu zamieszczano analizy stanu gospodarki odpadami, harmonogramy odbioru odpadów, porady dotyczące selektywnego ich zbierania, a także pozostałe informacje wymagane przepisami art. 3 ust. 2 pkt 9 ppkt a-e ustawy o utrzymaniu porządku. Nie udostępniono jednak informacji o adresach punktów zbierania odpadów folii, sznurka oraz opon, powstających w gospodarstwach rolnych lub zakładach przetwarzania takich odpadów, co było niezgodne z art. 3 ust. 2 pkt 9 lit. f ustawy o utrzymaniu porządku.

Po przeprowadzeniu w 2019 r. postępowania przetargowego, udzielono zamówienia publicznego wykonawcom na świadczenie odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz odbioru i zagospodarowanie tych odpadów. Pomimo obowiązku wynikającego z art. 6d ust. 4 pkt 5 ustawy o utrzymaniu porządku, w specyfikacji istotnych warunków zamówienia¹⁴ dotyczącej tego postępowania, nie zobowiązano wykonawców do wskazania w ofercie instalacji, do których będą przekazywane odebrane odpady komunalne.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej¹⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zapewnienie warunków dla właściwego odbioru i zagospodarowania wytwarzanych odpadów komunalnych oraz sprawowanie skutecznego nadzoru nad rynkiem odpadów komunalnych

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach 2016-2020 (do 30.06.2020 r.) Miasto zorganizowało¹⁶ odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od wszystkich właścicieli nieruchomości zamieszkałych oraz wybranych nieruchomości¹⁷, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne, tj. placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech, szkół¹⁸ oraz cmentarzy komunalnych. (akta kontroli str. 3-4, 34-45)

Faktyczna liczba nieruchomości zamieszkałych objętych systemem gospodarowania odpadami według stanu na 31 grudnia badanych lat wynosiła w: 2016 r. 24 829 (92,2% - wszystkich nieruchomości zamieszkałych), 2017 r. 25 783 (92,8%), 2018 r. 26 803 (96,8%), 2019 r. 27 940 (96,9%) oraz 2020 r. (do 30 czerwca) 28 307 (97,4%). Liczba nieruchomości niezamieszkałych, przyjętych do tego systemu

¹² Dalej: Marszałek.

¹³ Dalej: Zachodniopomorski Inspektor.

¹⁴ Dalej: SIWZ.

¹⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁶ W tym m.in. na podstawie uchwał Rady Miasta Szczecin w sprawie: szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi nr: VI/82/15 z 24 marca 2015 r. ze zm. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2015 r. poz. 1544; zm.: Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2015 r. poz. 2837 i poz. 4627 oraz z 2016 r. poz. 3027) oraz VII/2015/19 z 28 maja 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2019 r. poz. 3428), a także odbioru odpadów komunalnych od właścicieli, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne nr: XI/183/15 z 28 lipca 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2015 r. poz. 3144) oraz XVI/536/20 z 9 kwietnia 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2020 r. poz. 2216).

¹⁷ Na podstawie art. 6c ust. 2 ustawy o utrzymaniu porządku.

¹⁸ W tym zespołów szkół bez względu na rodzaj organu prowadzącego.

wynosiła w: 2016 r. 185¹⁹, 2017 r. 208²⁰, 2018 r. 211²¹, 2019 r. 223²² oraz 2020 r. (do 30 czerwca) 221²³. Ponadto, od 23 maja 2020 r. systemem gospodarowania odpadami objęto²⁴ 2 210 nieruchomości mieszanych²⁵ oraz od 1 lipca 2020 r. określono²⁶ zasady, sposób i zakres świadczenia usług odbierania i zagospodarowania odpadów od właścicieli tych nieruchomości.

(akta kontroli str. 206-209)

W celu objęcia wszystkich mieszkańców systemem gospodarowania odpadami, porównywano liczbę nieruchomości aktualnie funkcjonujących w systemie z danymi o nieruchomościach zabudowanych budynkami z funkcją mieszkalną zamieszczonymi w Centralnej Kartotece Nieruchomości²⁷. Ustalone rozbieżności pomiędzy stanem nieruchomości zamieszkałych i jednocześnie nieobjętych systemem gospodarowania odpadami, weryfikowano zwracając się do innych instytucji²⁸ o m.in.: ustalenie ilości zużycia wody w nieruchomościach, sprawdzenie czy nieruchomość jest w rzeczywistości zamieszkiwana lub pozyskanie danych z akt podatkowych.

(akta kontroli str. 210-217, 284-318)

Zastępca Dyrektora Wydziału Podatków i Opłat Lokalnych²⁹ wyjaśnił³⁰ m.in., że: *Wydział Podatków podjął wszelkie działania, aby systemem gospodarowania odpadami komunalnymi objąć wszystkie nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy. Utrudnieniem (...) jest fakt, że gmina nie posiada rejestrów, w których mieszkańcy rejestrują swoje faktyczne miejsce zamieszkania. (...) W praktyce (...) często obowiązek meldunkowy nie jest realizowany. Ponadto, miejsce zameldowania to nie to samo, co miejsce zamieszkania. Miejsce zameldowania, wskazywane przez większość osób, jako tożsame z miejscem zamieszkania, jest jedynie obowiązkiem administracyjnoprawnym, nałożonym na każdego, kto mieszka w Polsce (...). O miejscu zamieszkania decydują dwa powiązane ze sobą czynniki: zewnętrzny, obiektywny fakt przebywania i wewnętrzny, subiektywny zamiar stałego pobytu. Dopiero łączne występowanie tych dwóch czynników pozwala stwierdzić, czy dana miejscowość jest tą, w której koncentruje się centrum życiowej aktywności danej osoby, jej interesy osobiste i majątkowe. Zasadą powinno być, aby miejsce zamieszkania i miejsce zameldowania były identyczne, jednakże w praktyce często te dwa adresy są różne. Powyższe sprawia, że dane o meldunku z ewidencji PESEL służą jedynie pomocniczo przy ustalaniu nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy. Są również wykorzystywane jako jeden z argumentów w postępowaniu podatkowym dotyczącym określenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Z powyższych względów nie jest możliwe ustalenie ani udokumentowanie, czy gmina objęła systemem gospodarowania odpadami komunalnymi 100% nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy.*

¹⁹ W tym: 178 placówek oświatowych oraz siedem cmentarzy komunalnych.

²⁰ W tym: 201 placówek oświatowych oraz siedem cmentarzy komunalnych.

²¹ W tym: 204 placówek oświatowych oraz siedem cmentarzy komunalnych.

²² W tym: 216 placówek oświatowych oraz siedem cmentarzy komunalnych.

²³ W tym 214 placówek oświatowych oraz siedem cmentarzy komunalnych.

²⁴ Na podstawie uchwały nr XVI/536/20 Rady Miasta Szczecin z 9 kwietnia 2020 r. w sprawie odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne.

²⁵ Tj. nieruchomości w części zamieszkałe i w części niezamieszkałe, na których powstają odpady komunalne.

²⁶ Na podstawie uchwały nr XVI/535/20 Rady Miasta Szczecin z 9 kwietnia 2020 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną opłatą za gospodarowanie odpadami komunalnymi (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2020 r. poz. 2215); dalej: uchwała nr XVI/535/20.

²⁷ Tj. dane z ewidencji gruntów i budynków.

²⁸ W tym: Straż Miejska Szczecin, Zakład Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o., urząd skarbowy.

²⁹ Dalej: Wydział Podatków.

³⁰ Na pytanie skierowane do Prezydenta.

Przeprowadzane (...) działania pozwalają jednak przyjąć, że nieruchomości, które powinny być w systemie, tym systemem zostały objęte. (...).

(akta kontroli str. 3-4, 200-204)

W badanych latach dysponowano danymi dotyczącymi ilości i rodzaju wytwarzanych odpadów oraz miejsc i sposobów ich zagospodarowania. Wskazane informacje ustalano na podstawie sprawozdawczości podmiotów świadczących usługi odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości objętych gminnym systemem gospodarowania odpadami. Ilość odebranych odpadów wyniosła w: 2016 r. 119 407,46 Mg, 2017 r. 120 872,89 Mg, 2018 r. 121 310,71 Mg, 2019 r. 124 255,27 Mg oraz 2020 r. (do 30 czerwca) 59 981,41 Mg. Odpady zebrane selektywnie stanowiły w: 2016 r. 20,3%, 2017 r. 21,4%, 2018 r. 21,1%, 2019 r. 26,1% oraz 2020 r. (do 30 czerwca) 32,4% wszystkich odebranych odpadów.

(akta kontroli str. 218-261, 865-883, 906-910)

Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej wyjaśnił³¹ m.in. że: (...). *Podmioty świadczące usługi odbierania odpadów (...) objętych gminnym systemem gospodarowania odpadami, (...) zobowiązane są do sporządzania i przekazywania raportów wagowych w trybie dziennym, tygodniowym i miesięcznym. Informacja zawarta w raportach dotyczy ilości odebranych odpadów z podziałem na odbierane frakcje odpadów, bez wskazywania miejsca i rodzaju nieruchomości na której odpady zostały wytworzone.*

(akta kontroli str. 3-4, 109, 200, 218-261)

Badania morfologii odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie Miasta na podstawie umowy zawartej z podmiotem zewnętrznym³², przeprowadzono od sierpnia 2015 r. przez okres 12 miesięcy³³. W wyniku tych badań ustalono m.in. średni skład odpadów zmieszanych zebranych w poszczególnych typach zabudowy oraz średni skład odpadów całego strumienia odpadów zmieszanych obejmujący odpady komunalne pochodzące z gospodarstw domowych oraz wytwarzane na terenie nieruchomości niezamieszkałych³⁴. Wydatki z tytułu badania morfologii odpadów wyniosły 61 561,30 zł³⁵ i zostały sfinansowane ze środków własnych budżetu Miasta.

(akta kontroli str. 262-283)

1.2. Roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za lata 2016-2018 zawierały informacje określone w art. 9q ust. 3 ustawy o utrzymaniu porządku. Wskazane sprawozdania przekazywano Marszałkowi oraz Zachodniopomorskiemu Inspektorowi w terminie wynikającym z art. 9q ust. 2 ustawy o utrzymaniu porządku, tj. do 31 marca roku następującego po roku, którego dotyczyły³⁶. Sprawozdania Miasta korygowano³⁷ z własnej inicjatywy m.in. ze względu na korekty sprawozdań składane przez przedsiębiorców odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości. Komunikacja w tym zakresie odbywała się drogą mailową lub telefonicznie.

(akta kontroli str. 4, 110, 132, 319-410, 956-970)

³¹ Na pytanie skierowane do Prezydenta.

³² Umowa nr WGKiOŚ 318/2015 CRU 15/0003444 z 21 sierpnia 2015 r. zawarta ze spółką z o.o. oraz działającymi na podstawie porozumienia w sprawie wspólnego przeprowadzenia postępowania i udzielenia zamówienia publicznego Gminą Miasto Szczecin i Zakładem Unieszkodliwienia Odpadów sp. z o.o.

³³ W czterech etapach.

³⁴ W tym średnia ważona dla poszczególnych frakcji wyniosła: 11,7% frakcja <10mm, 25,3% - organika, 5,3% - drewno, 12,8% papier i tektura, 11,9% tworzywa sztuczne, 5,9% szkło, 4% metale, 1,1% odpady niebezpieczne, 8,6% kompozyty, 3,7% - inertne (kamienie, porcelana, żwir, itp.), 1,8% budowlane i rozbiórkowe oraz 4,6% pozostałe kategorie. Ponadto, odpady ulegające biodegradacji oraz surowcowe (papier, szkło, metale, tworzywa sztuczne) stanowiły odpowiednio 49,9% oraz 34,6%.

³⁵ Całkowite wynagrodzenie wykonawcy ustalono w wysokości 158 670 zł, w tym płatność Gminy Miasto Szczecin i Zakładu Unieszkodliwienia Odpadów sp. z o.o. wyniosła odpowiedni 40% oraz 60%.

³⁶ Sprawozdanie za 2018 r. przekazano 1 kwietnia 2019 r., tj. w dniu następującym po dniu ustawowo wolnym od pracy.

³⁷ W tym: dwukrotnie za 2016 r. oraz jednokrotnie za lata 2017-2018.

W badanych latach, podmioty gospodarujące odpadami komunalnymi na terenie Miasta wywiązywały się z obowiązku przekazywania Prezydentowi sprawozdań oraz informacji wymaganych ustawą o utrzymaniu porządku. Dane o odpadach zawarte w otrzymywanych sprawozdaniach i informacjach sprawdzano pod względem m.in. kompletności sprawozdań, poddania odpadów odpowiedniemu procesowi oraz sposobu ostatecznego zagospodarowania. Przy pomocy posiadanego systemu informatycznego³⁸ oraz dokumentów³⁹ weryfikowano m.in. masy odpadów wskazanych w sprawozdaniach z podziałem na działy, tj. zgodnie z obowiązującymi w danym okresie wzorami sprawozdań oraz sposób zagospodarowania odpadów. Wszelkie wątpliwości odnośnie danych wykazywanych przez podmioty zobowiązane do składania sprawozdań wyjaśniano telefonicznie lub drogą mailową⁴⁰. Ponadto, w 2019 r. wszczęto trzy postępowania administracyjne w sprawie nałożenia kary pieniężnej w związku z niezłożeniem w terminie sprawozdania⁴¹.

(akta kontroli str. 4, 110, 132, 446-474, 645-659, 917-928, 937, 943, 971-992)

W 2019 r. ośmiu podmiotom zbierającym odpady komunalne na terenie Miasta za opóźnienia od jednego do 43 dni w przekazaniu Prezydentowi sprawozdań za 2018 r., nie wymierzono kar pieniężnych o wartości ogółem 10 200 zł, co było niezgodne z art. 9 xaa pkt 2 ustawy o utrzymaniu porządku. Nieprawidłowość została opisana w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 467-469, 478-479, 659-678, 628)

Dane o masie odebranych i zebranych odpadów komunalnych bilansowały się z danymi o zagospodarowanych odpadach. Odebrane od właścicieli nieruchomości odpady komunalne, odpady biodegradowalne oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania, dostarczane były do instalacji przetwarzania odpadów przez wykonawców świadczących usługi odbioru odpadów na terenie Miasta. Selektywnie zebrane odpady komunalne przekazywano do instalacji odzysku i unieszkodliwiania.

(akta kontroli str.218-261, 865-883, 906-910)

1.3. Zgodnie z rocznymi sprawozdaniami Miasta z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, ustalone na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych⁴², poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia wyniosły dla:

- papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła: 33,07% w latach 2016-2017 oraz 46,46%, w 2018 r.;
- innych niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe w: 2016 r. 63,18%, 2017 r. 66,5% oraz 2018 r. 70,34%.

Wszystkie odpady ulegające biodegradacji zostały poddane innym niż składowanie procesom przetwórczym.

(akta kontroli str. 325, 343-344, 356, 359, 374-375, 383, 386-387, 408, 409)

Poziomy recyklingu wyliczano na podstawie art. 3b ust. 2 ustawy o utrzymaniu porządku. Dane niezbędne do ich ustalenia weryfikowano przy pomocy

³⁸ Tj. ZSI-FK moduł gospodarka odpadami.

³⁹ Tj. np. faktury lub ewidencje odpadów.

⁴⁰ W tym dotyczące np.: weryfikacji instalacji do których przekazano odpady po zmagazynowaniu, porównania mas odpadów odebranych z masą odpadów przekazanych do zagospodarowania lub poprawnych danych adresowych instalacji komunalnej.

⁴¹ Po weryfikacji wyjaśnień i dokumentów złożonych przez podmioty postępowania administracyjne umorzono z uwagi na ich bezprzedmiotowość.

⁴² Dz. U. poz. 2167.

posiadanego systemu informatycznego⁴³ zawierającego m.in. masy odpadów wskazanych w sprawozdaniach oraz sposób zagospodarowania tych odpadów.

(akta kontroli str. 4-5, 110-112, 917,- 921, 927-928, 939-947)

1.4. W okresie objętym kontrolą, w ramach pobieranej opłaty za odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości⁴⁴ odbierano w każdej ilości m.in.: niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne, zebrane selektywnie odpady⁴⁵, odpady ulegające biodegradacji, naturalne drzewka świąteczne (choinki), odpady wielkogabarytowe. Ponadto, w ekoportach nieodpłatnie przyjmowano dostarczane przez mieszkańców odpady komunalne zebrane w sposób selektywny, w tym w szczególności: papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło, odpady opakowaniowe wielomateriałowe, meble i inne odpady wielkogabarytowe tekstylia i odzież, bioodpady, odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych⁴⁶, odpady niebezpieczne⁴⁷, chemikalia i opakowania po chemikaliach, tekstylia, odzież, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, kartridże i tonery, nośniki danych⁴⁸, świetlówki i żarówki, baterie i akumulatory, przepracowane oleje smarowe, zużyte i przeterminowane gaśnice samochodowe, zużyte opony, odpady budowlano-rozbiórkowe, a także niebędące odpadami przedmioty gospodarstwa domowego⁴⁹.

W wytypowanych aptekach⁵⁰ mieszkańcy Miasta mogli oddać przeterminowane leki oraz opakowania po nich. Od lipca 2020 r. zapewniono mycie i dezynfekcję pojemników na odpady komunalne niesegregowane (zmieszane) oraz zebrane selektywnie⁵¹.

(akta kontroli str. 36-45)

W latach 2015-2020 (do 30 czerwca) projekty uchwał dotyczące wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty i ustalenia stawki opłaty za pojemniki⁵² opracowano zgodnie z przepisami ustawy o utrzymaniu porządku. Wskazane projekty określały dwie metody ustalania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie Miasta, w tym: jako iloczyn zużytej wody z nieruchomości⁵³ oraz stawki opłaty ustalonej na podstawie art. 6k ust. 1 ustawy o utrzymaniu porządku, a także od gospodarstwa domowego dla pozostałych nieruchomości.

W projektach uchwał nie przewidziano niższych stawek opłat lub zwolnienia z opłat, w tym zwolnienia w:

- całości lub w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, w części

⁴³ Tj. ZSI-FK moduł gospodarka odpadami .

⁴⁴ Tj. na podstawie uchwał Rady Miasta Szczecin w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi nr: VI/82/15 z dnia 24 marca 2015 r. ze zm. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2015 r. poz. 1544; zm. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2015 r. poz. 2837 i poz. 4627 oraz z 2016 r. poz. 3027), VII/215/19 z dnia 28 maja 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2019 r. poz. 3428) oraz XVI/535/20 z 9 kwietnia 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2020 r. poz. 2215).

⁴⁵ W tym: papier, szkło, metal oraz tworzywa sztuczne.

⁴⁶ Tj. powstałe w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności leki i opakowania po lekach

⁴⁷ W tym przeterminowane leki i opakowania po lekach, resztki farb, lakierów, klejów, żywic, środków do konserwacji i ochrony drewna oraz opakowania po nich, zbiorniki po aerozolach, helu i opakowania po nich, opakowania po środkach ochrony roślin, opakowania po trucznach, klejach, lepiszczach i konserwantach, substancje do wywabiania plam, pozostałości po domowych środkach dezynfekcji i dezynsekcji.

⁴⁸ W tym kasety, dyskietki, dyski oraz płyty.

⁴⁹ Tj. przekazane do ponownego wykorzystania do tego samego celu, do którego były przeznaczone pierwotnie.

⁵⁰ Ogółem 169 aptek.

⁵¹ Usługa realizowana na zgłoszenie właściciela nieruchomości, w miarę potrzeby nie częściej niż raz w roku.

⁵² W tym nr: 49/15, 85/19 oraz 382/19.

⁵³ W zabudowie jednorodzinnej, w której średniomiesięczne zużycie wody nie przekracza 4m³ oraz w zabudowie wielorodzinnej.

dotyczącej gospodarstw domowych, w których dochód nie przekracza kwoty uprawniającej do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (art. 6k ust. 4 ustawy o utrzymaniu porządku),

- części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym, proporcjonalnie do zmniejszenia kosztów gospodarowania odpadami komunalnymi z gospodarstw domowych (art. 6k ust. 4 a ustawy o utrzymaniu porządku)⁵⁴.

W okresie objętym kontrolą za gospodarowanie odpadami komunalnymi obowiązywały następujące stawki opłat:

- za 1 m³ zużytej wody w zabudowie jednorodzinnej, w której średniomiesięczne zużycie wody nie przekracza 4m³ oraz w zabudowie wielorodzinnej: 4 zł od 18 kwietnia 2015 r. do 30 czerwca 2019 r.⁵⁵, 5 zł od 1 lipca do 31 grudnia 2019 r.⁵⁶ oraz 7,50 zł od 1 stycznia 2020 r.⁵⁷; łączny wzrost o 3,50 zł (tj. 87,5%);
- miesięcznie od gospodarstwa domowego dla pozostałych nieruchomości w zabudowie jednorodzinnej: 50 zł od 18 kwietnia 2015 r. do 30 czerwca 2019 r.⁵⁸, 65 zł od 1 lipca do 31 grudnia 2019 r.⁵⁹ oraz 94 zł od 1 stycznia 2020 r.⁶⁰; łączny wzrost o 44 zł, (tj. 88%);
- za pojemnik z odpadami komunalnymi powstającymi na danej nieruchomości (w zależności od wielkości pojemnika): od 8,02 zł do 86,79 zł od 18 kwietnia 2015 r. do 30 czerwca 2019 r.⁶¹ oraz od 10 zł do 110 zł od 1 lipca 2019 r.⁶²; łączny wzrost od 1,98 zł do 23,21 zł (tj. od 24,7% do 32,3%)⁶³.

(akta kontroli str.46-50)

Przy ustalaniu stawek opłat⁶⁴ uwzględniono m.in. koszty: odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, tworzenia i utrzymywania punktów selektywnego zbierania, obsługi administracyjnej systemu, edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami

⁵⁴ Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1579, ze zm.) rada gminy jest obowiązana dostosować uchwały wydane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy w terminie do dnia 31 grudnia 2020 r.

⁵⁵ Tj. na podstawie uchwały nr VI/83/15 Rady Miasta Szczecin z dnia 24 marca 2015 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty i ustalenia stawki opłaty za pojemnik (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2015 r. poz. 1204).

⁵⁶ Tj. na podstawie uchwały nr V/148/19 Rady Miasta Szczecin z dnia 26 marca 2019 r. zmieniającej uchwałę w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2019 r. poz. 1799).

⁵⁷ Tj. na podstawie uchwały nr XII/440/19 Rady Miasta Szczecin z dnia 26 listopada 2019 r. zmieniającej uchwałę w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty i ustalenia stawki opłaty za pojemnik (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2019 r. poz. 6274).

⁵⁸ Tj. na podstawie uchwały nr VI/83/15 Rady Miasta Szczecin z dnia 24 marca 2015 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty i ustalenia stawki opłaty za pojemnik (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2015 r. poz. 1204).

⁵⁹ Tj. na podstawie uchwały nr V/148/19 Rady Miasta Szczecin z dnia 26 marca 2019 r. zmieniającej uchwałę w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2019 r. poz. 1799).

⁶⁰ Tj. na podstawie uchwały nr XII/440/19 Rady Miasta Szczecin z dnia 26 listopada 2019 r. zmieniającej uchwałę w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty i ustalenia stawki opłaty za pojemnik (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2019 r. poz. 6274).

⁶¹ Tj. na podstawie uchwały nr VI/83/15 Rady Miasta Szczecin z dnia 24 marca 2015 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty i ustalenia stawki opłaty za pojemnik (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2015 r. poz. 1204).

⁶² Tj. na podstawie uchwał Rady Miasta Szczecin zmieniających uchwałę w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty nr: V/148/19 z dnia 26 marca 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2019 r. poz. 1799) oraz nr XII/440/19 z dnia 26 listopada 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2019 r. poz. 6274).

⁶³ Tj. stawka opłaty wzrosła w zależności o wielkości pojemnika, w tym o pojemności: 80l - 24,7%, 110 l - 29,7%, 120 l - 27,4%, 240 l - 29,8 %, 360 l - 29,4 %, 800 l - 32,3 % oraz 1100 l - 26,7%.

⁶⁴ Tj. według uzasadnienia wraz z kalkulacją wynikających z projektów uchwał.

komunalnymi, wyposażenia nieruchomości /w pojemniki lub worki do zbierania odpadów komunalnych oraz koszty utrzymania pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym, pozbywania się przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych wszystkich odpadów komunalnych, tj. możliwość oddania ich do punktów selektywnego zbierania lub zapewnienie ich przyjęcia w inny sposób. W kalkulacji proponowanych stawek opłat nie planowano uwzględnienia dochodów Miasta Szczecin ze sprzedaży surowców wtórnych pochodzących z selektywnego zbierania odpadów, w tym ekoportów.

(akta kontroli str. 46-50)

Dyrektor Wydziału Podatków wyjaśniła⁶⁵ m.in., że: (...) *W analizie zmierzającej do wyboru metody naliczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi posłużono się m.in. danymi o ilości zużytej wody z Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Szczecinie, o średnim zużyciu wody w Szczecinie według danych GUS, o ilości gospodarstw domowych, liczbie metrów kwadratowych w mieszkaniach o powierzchni w przedziałach 30 m², 40 – 80 m², 80 – 140 m² i powyżej 140 m², przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania w Szczecinie, liczbie mieszkań w Szczecinie w różnych przedziałach powierzchni użytkowej, liczbie mieszkań w największych spółdzielniach mieszkaniowych Szczecina w różnych przedziałach powierzchni użytkowej, o liczbie mieszkańców Szczecina i przewidywanych zmian w tym zakresie, a także o ilości budynków w zabudowie jednorodzinnej, ilości wspólnot mieszkaniowych, spółdzielni mieszkaniowych, TBS. Analizą objęto również ilość wytwarzanych na terenie gminy odpadów komunalnych, ilość odpadów z różnych źródeł, strumień odpadów z nieruchomości niezamieszkałych oraz nieruchomości zamieszkałych i mieszanych, koszty odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych, koszty całkowite systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Dołożono wszelkich starań w celu dokonania wyboru właściwej metody naliczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, która będzie akceptowana społecznie, efektywna i zapewni gminie prawne i skuteczne instrumenty pozwalające na weryfikację deklarowanej opłaty. (...) Decyzje w sprawie wysokości stawek opłaty podejmowano w odniesieniu do kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na podstawie danych dotyczących liczby gospodarstw domowych, ilości zużytej wody, wielkości pojemników, częstotliwości odbioru odpadów z pojemników dla niezamieszkałych nieruchomości, wynikających z: aktywnych deklaracji złożonych przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych, aktywnych deklaracji złożonych przez właścicieli nieruchomości niezamieszkałych, objętych gminnym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi.*

(akta kontroli str. 5, 133-135, 200-201,133-135)

Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej wyjaśnił⁶⁶ m.in., że: (...) *Gmina Miasto Szczecin nie uzyskiwała dochodów ze sprzedaży surowców wtórnych pochodzących z selektywnego zbierania odpadów. Nie podejmowano współpracy z podmiotami i przedsiębiorcami zbierającymi zużyty sprzęt (...) w zakresie odbioru i dofinansowania selektywnego zbierania. Gmina (...) przeprowadzała postępowania przetargowe na odbiór i zagospodarowanie odpadów. Powierzając usługi odbioru i zagospodarowania poszczególnych odpadów, w tym selektywnie gromadzonych, Gmina wskazywała wykonawcy obowiązek realizacji tej usługi z zachowaniem hierarchii postępowania z odpadami, tym samym przygotowanie do ponownego użycia, recykling, inne procesy odzysku i unieszkodliwiania leżały po stronie podmiotów. (...).*

(akta kontroli str. 5, 112, 200-201,422-423)

⁶⁵ Na pytanie skierowane do Prezydenta.

⁶⁶ Na pytanie skierowane do Prezydenta.

1.5. W latach 2016-2020 (do 30 czerwca) na terenie Miasta kompostowniki przydomowe posiadało 559 nieruchomości w 2019 r. oraz 889 nieruchomości w 2020 r. (do 30 czerwca)⁶⁷. W tym okresie nie finansowano⁶⁸ ze środków pochodzących z budżetu Miasta zakupu kompostowników. Ponadto, nie przewidziano zwolnienia z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostownikach przydomowych oraz nie przeprowadzono oględzin nieruchomości, których właściciele poinformowali o posiadaniu kompostownika⁶⁹.

(akta kontroli str. 5, 49-50, 112, 130, 411-412)

W badanych latach, w przypadkach niedopełnienia przez właścicieli nieruchomości obowiązku selektywnego zbierania odpadów komunalnych przeprowadzono czynności sprawdzające w stosunku do 170 nieruchomości w 2016 r., 184 w 2017 r., 68 w 2018 r. oraz 64 w 2019 r. Ponadto, wszczęto postępowania sprawdzające, w tym: sześć w 2016 r., jedno w 2018 r. oraz osiem w 2019 r., a także wydano na ich podstawie decyzje określające wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w tym trzy w 2016 r., jedną w 2018 r. oraz osiem w 2019 r. Kwoty wynikające z decyzji określających wysokość opłaty za brak segregacji odpadów wyniosły⁷⁰ w: 2016 r. 213 270,80 zł, 2019 r. 2 720 zł oraz 2020 r. (do 30 czerwca) 2 340 zł. Wartość wyegzekwowanych kwot, wynikających ze wskazanych decyzji wyniosła⁷¹ w: 2016 r. 203 953,30 zł, 2017 r. 1 401,85 zł, 2018 r. 2 397,65 zł oraz 2020 r. (do 30 czerwca) 780 zł. Podejmowane działania były zgodne z art. 6ka ust. 1-3 ustawy o utrzymaniu porządku.

(akta kontroli str. 412-415, 418-421)

W kontrolowanym okresie stawki opłaty podwyższonej za gospodarowanie odpadami komunalnymi, tj. w przypadkach gdy właściciel nieruchomości nie wypełniał obowiązku zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny ustalono zgodnie z art. 6k ust. 3 ustawy o utrzymaniu porządku. Wskazane stawki wynosiły:

- za 1 m³ zużytej wody w zabudowie jednorodzinnej, w której średniomiesięczne zużycie wody nie przekracza 4m³ oraz w zabudowie wielorodzinnej: 5,00 zł od 18 kwietnia 2015 r. do 30 czerwca 2019 r.⁷², 10 zł od 1 lipca do 31 grudnia 2019 r.⁷³ oraz 15 zł od 1 stycznia 2020 r.⁷⁴; łączny wzrost o 10 zł (tj. 200%);
- miesięcznie od gospodarstwa domowego dla pozostałych nieruchomości w zabudowie jednorodzinnej: 80 zł od 18 kwietnia 2015 r. do 30 czerwca

⁶⁷ W tym, informacje dotyczące posiadania kompostownika przydomowego i kompostowania w nim bioodpadów stanowiących odpady komunalne zgłosiło 559 właścicieli nieruchomości w 2019 r. oraz 330 w 2020 r. (do 30 czerwca). W latach 2016-2018 nie zgłoszono posiadania kompostowników.

⁶⁸ W tym współfinansowano.

⁶⁹ Zgodnie z art. 9 ust. 1 w zw. z art. 1 pkt 13 lit. e ww. ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw, rada gminy jest obowiązana dostosować uchwały wydane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, w zakresie dotyczącym kompostowników przydomowych, w terminie do dnia 31 grudnia 2020 r.

⁷⁰ Wskazano wymiar opłaty powodujący skutki finansowe w danym roku kalendarzowym; kwoty wynikają z decyzji wydanych w różnych latach.

⁷¹ Tj. łączne kwoty wpłat zaksięgowanych w danym roku kalendarzowym na należność główną opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, wynikające z decyzji wydanych w danym roku kalendarzowym oraz latach wcześniejszych.

⁷² Tj. na podstawie uchwały nr VI/83/15 Rady Miasta Szczecin z dnia 24 marca 2015 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty i ustalenia stawki opłaty za pojemnik (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2015 r. poz. 1204).

⁷³ Tj. na podstawie uchwały nr VI/148/19 Rady Miasta Szczecin z dnia 26 marca 2019 r. zmieniającej uchwałę w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2019 r. poz. 1799).

⁷⁴ Tj. na podstawie uchwały nr XII/440/19 Rady Miasta Szczecin z dnia 26 listopada 2019 r. zmieniającej uchwałę w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty i ustalenia stawki opłaty za pojemnik (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2019 r. poz. 6274).

2019 r.⁷⁵, 130 zł od 1 lipca do 31 grudnia 2019 r.⁷⁶ oraz 188 zł od 1 stycznia 2020 r.⁷⁷; łączny wzrost o 108 zł, (tj. 135%);

- za pojemnik z odpadami komunalnymi powstającymi na danej nieruchomości (w zależności od wielkości pojemnika): od 10,03 zł do 108,49 zł od 18 kwietnia 2015 r. do 30 czerwca 2019 r.⁷⁸ oraz od 20 zł do 220 zł od 1 lipca 2019 r. ⁷⁹ ; łączny wzrost od 9,97 zł do 111,51 zł (tj. od 99,4% do 111,6%)⁸⁰.

Stawki podwyższone w stosunku do stawek za selektywne zbieranie odpadów komunalnych były wyższe o:

- 25% od 18 kwietnia 2015 r. do 30 czerwca 2019 r. oraz 100% od 1 lipca 2019 r. za 1 m³ zużytej wody w zabudowie jednorodzinnej, w której średniomiesięczne zużycie wody nie przekracza 4m³ oraz w zabudowie wielorodzinnej,
- 60% od 18 kwietnia 2015 r. do 30 czerwca 2019 r. oraz 100% od 1 lipca 2019 r. od gospodarstwa domowego dla pozostałych nieruchomości w zabudowie jednorodzinnej,
- 25% od 18 kwietnia 2015 r. do 30 czerwca 2019 r. oraz 100% od 1 lipca 2019 r. za pojemnik z odpadami komunalnymi powstającymi na danej nieruchomości
(akta kontroli str. 46-50, 412-415)

1.6. W badanych latach opracowano i przedłożono Radzie Miasta projekty uchwał w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości⁸¹. W projektach wzorów deklaracji uwzględniono wymogi art. 6n ust. 1 pkt 1 oraz pkt 2 lit. b-c ustawy o utrzymaniu porządku, w tym m.in.:

- dane niezbędne do określenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz wysokość tej opłaty,
- objaśnienia dotyczące sposobu wypełnienia deklaracji,
- informacje wskazane w art. 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)⁸²,
- pouczenie, że deklaracja stanowi podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego,
- informację o terminach i miejscu składania deklaracji,
- sposób przesyłania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej,

⁷⁵ Tj. na podstawie uchwały nr VI/83/15 Rady Miasta Szczecin z dnia 24 marca 2015 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty i ustalenia stawki opłaty za pojemnik (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2015 r. poz. 1204).

⁷⁶ Tj. na podstawie uchwały nr VI/148/19 Rady Miasta Szczecin z dnia 26 marca 2019 r. zmieniającej uchwałę w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2019 r. poz. 1799).

⁷⁷ Tj. na podstawie uchwały nr XII/440/19 Rady Miasta Szczecin z dnia 26 listopada 2019 r. zmieniającej uchwałę w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty i ustalenia stawki opłaty za pojemnik (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2019 r. poz. 6274).

⁷⁸ Tj. na podstawie uchwały nr VI/83/15 Rady Miasta Szczecin z dnia 24 marca 2015 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty i ustalenia stawki opłaty za pojemnik (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2015 r. poz. 1204).

⁷⁹ Tj. na podstawie uchwał Rady Miasta Szczecin zmieniających uchwałę w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty nr: VI/148/19 z dnia 26 marca 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2019 r. poz. 1799) oraz nr XII/440/19 z dnia 26 listopada 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2019 r. poz. 6274).

⁸⁰ Tj. stawka opłaty podwyższonej wzrosła w zależności o wielkości pojemnika, w tym o pojemności: 80 l – 99,4%, 110 l – 107,6%, 120 l – 103,9%, 240 l – 107,6 %, 360 l – 106,9 %, 800 l – 111,6 % oraz 1100 l – 102,8%.

⁸¹ W tym projekt uchwały nr 246/15 oraz projekt uchwały nr 57/20 zmieniającej uchwałę w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty z gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości.

⁸² Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, ze zm.

- rodzaje podpisu elektronicznego, którym deklaracje powinny być opatrzone.
(akta kontroli str. 51-55)

Projekty wzorów deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi nie określały formatu elektronicznego deklaracji oraz układu informacji i powiązań między nimi stosownie do przepisów o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, co było niezgodne z art. 6n ust. 1 pkt.2 lit a ustawy o utrzymaniu porządku w zw. z art. 30 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym⁸³ oraz § 18 ust. 1-2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych⁸⁴. Nieprawidłowość została opisana w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 53-54, 56-70, 73-76, 79-88, 91-107, 156-157)

W badanym okresie podejmowano działania w przypadku niezłożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi lub wątpliwości, co do danych zawartych w deklaracji. Wezwano 6 316 właścicieli nieruchomości⁸⁵ do złożenia wskazanych deklaracji, a w wyniku braku reakcji na wezwania w stosunku do 103 nieruchomości⁸⁶ wymierzono kary porządkowe o łącznej wartości 15 550 zł⁸⁷. Liczba nieruchomości, w stosunku do których prowadzono czynności sprawdzające z powodu wykazania nieprawidłowych danych w deklaracji lub braku złożenia deklaracji wyniosła w: 2016 r. 453, 2017 r. 755, 2018 r. 445, 2019 r. 174 oraz 2020 r. (do 30 czerwca) 145. Ogółem wydano 201 decyzji określających wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w tym: 195 z powodu braku złożenia deklaracji⁸⁸ oraz sześć za wykazanie nieprawidłowych danych⁸⁹. Kwoty wynikające ze wskazanych decyzji wyniosły łącznie 306 626,76 zł⁹⁰, w tym: 300 398,22 zł⁹¹ za brak złożenia deklaracji oraz 6 229,54 zł⁹² za wykazanie nieprawidłowych danych. Ponadto, wyegzekwowane kwoty z decyzji określających wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi z powodu braku złożenia deklaracji oraz za wykazanie nieprawidłowych danych wyniosły odpowiednio⁹³ 281 759,19 zł⁹⁴ i 8 891,79 zł⁹⁵.

(akta kontroli str.137-153, 200-201, 205-207, 416-418, 420-421)

Dyrektor Wydziału Podatków wyjaśniła⁹⁶ m.in., że: (...) w przypadku składania nierzetelnych deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi lub w przypadku braku złożenia deklaracji były prowadzone czynności sprawdzające (...); występowano do Straży Miejskiej, która (...) sprawdzała, czy nieruchomość jest zamieszkana (...); czynności (...) są realizowane również

⁸³ Dz. U. z 2020 r. poz. 713, ze zm., dalej: ustawa o samorządzie gminnym.

⁸⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 2247, ze zm.; dalej: rozporządzenie w sprawie minimalnych wymagań.

⁸⁵ W tym liczba wezwań wyniosła: 1 065 w 2016 r., 2 031 w 2017 r., 1 265 w 2018 r., 1 268 w 2019 r. oraz 687 w 2020 r. (do 30 czerwca).

⁸⁶ W tym liczba nieruchomości, na właścicieli których nałożono kary wyniosła: cztery w 2016 r. 27 w 2017 r., 42 w 2018 r. oraz 30 w 2019 r.

⁸⁷ W tym w wysokości: 400 zł w 2016 r., 2 950 zł w 2017 r., 6 850 zł w 2018 r. oraz 5 350 zł w 2019 r.

⁸⁸ W tym: 84 w 2016 r., 50 w 2017 r., 33 w 2018 r., 24 w 2019 r. oraz cztery w 2020 r. (do 30 czerwca).

⁸⁹ W tym: po trzy w latach 2018-2019.

⁹⁰ Wymiar opłaty powodujący skutki finansowe w danym roku kalendarzowym, mógł wynikać z decyzji wydanych w różnych latach.

⁹¹ W tym: 89 799,84 zł w 2016 r., 82 031,56 zł w 2017 r., 76 631,39 zł w 2018 r. oraz 51 934,43 zł w 2019 r.

⁹² W tym: 2 540 zł w 2016 r., 1 800 zł w 2017 r., 998,28 zł w 2018 r. oraz 891,26 zł w 2019 r.

⁹³ Tj. łączne kwoty wpłat zaksięgowanych w danym roku kalendarzowym na należność główną opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, wynikające z decyzji wydanych w różnych latach.

⁹⁴ W tym: 48 496,55 zł w 2016 r., 66 318,97 zł w 2017 r., 74 833,40 zł w 2018 r., 62 567,11 zł w 2019 r. oraz 29 543,16 zł w 2020 r. (do 30 czerwca).

⁹⁵ W tym: 460,09 zł w 2018 r., 8 169,40 zł w 2019 r. oraz 262,30 zł w 2020 r. (do 30 czerwca).

⁹⁶ Na pytanie skierowane do Prezydenta.

poprzez weryfikację zużycia wody w Zakładzie Wodociągów i Kanalizacji w Szczecinie (...). Potwierdzenie czy wszyscy zobowiązani złożyli deklarację, z uwzględnieniem wyżej wymienionych metod, w dbałości o szczelność systemu gospodarki odpadami jest sprawdzane w dwojaki sposób. Wydział Informatyki przekazał Wydziałowi Podatków wykaz nieruchomości niefigurujących w systemie gospodarki odpadami, zabudowanych budynkami mieszkalnymi oraz wykaz nieruchomości niefigurujących w systemie gospodarki odpadami, w których są zameldowane osoby. Oprócz rozwiązania systemowego, pracownicy (...), sprawdzają nieruchomości według numerów porządkowych poszczególnych ulic, wyszukując tzw. „luki”, posiłkując się danymi o nieruchomościach z Systemu Informacji Przestrzennej.

(akta kontroli str. 5, 135-136)

1.7. W badanym okresie koszty funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi systematycznie wzrastały i wyniosły ogółem w: 2016 r. 73 416 tys. zł, 2017 r. 74 009 tys. zł, 2018 r. 83 674 tys. zł, 2019 r. 100 647 tys. zł oraz 2020 r. (do 30 czerwca) 56 560 tys. zł. Największą część tych kosztów poniesiono na: odbieranie, transport, zbieranie, odzysk i unieszkodliwianie odpadów komunalnych oraz tworzenie i utrzymanie punktów selektywnego zbierania, w tym odpowiednio w: 2016 r. 60 643 tys. zł i 5 180 tys. zł; 2017 r. 60 343 tys. zł i 5 832 tys. zł, 2018 r. 69 350 tys. zł i 4 975 tys. zł; 2019 r. 76 608 tys. zł i 13 790 tys. zł oraz 2020 r. (do 30 czerwca) 48 445 tys. zł i 4 169 tys. zł. Ponadto, koszty obsługi administracyjnej systemu oraz edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami⁹⁷ wyniosły odpowiednio w: 2016 r. 3 764 tys. zł i 667 tys. zł, 2017 r. 3 757 tys. zł i 587 tys. zł, 2018 r. 3 819 tys. zł i 458 tys. zł, 2019 r. 3 977 tys. zł i 555 tys. zł oraz 2020 r. (do 30 czerwca) 1 244 tys. zł i 47 tys. zł. Koszty likwidacji dzikich wysypisk wyniosły⁹⁸ w: 2016 r. 2 883 tys. zł, 2017 r. 3 042 tys. zł, 2018 r. 4 589 tys. zł, 2019 r. 5 192 tys. zł oraz 2020 r. (do 30 czerwca) 2 561 tys. zł. Pozostałe koszty⁹⁹ wyniosły w: 2016 r. 279 tys. zł, 2017 r. 448 tys. zł, 2018 r. 483 tys. zł, 2019 r. 531 tys. zł oraz 2020 r. (do 30 czerwca) 93 tys. zł.

(akta kontroli str., 476, 479, 628-629, 683-693)

Dochody z gospodarki odpadami z tytułu opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości wyniosły w: 2016 r. 62 699 tys. zł, 2017 r. 63 491 tys. zł, 2018 r. 62 858 tys., 2019 r. 72 203 tys. zł oraz 2020 r. (do 30 czerwca) 57 598 tys. zł.

(akta kontroli str. 683, 685, 687, 689, 691)

W latach 2016-2019 dochody z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi nie pokryły kosztów funkcjonowania systemu gospodarki odpadami. Ponoszone koszty były wyższe od środków uzyskanych z tych opłat o: 10 717 tys. zł w 2016 r., 10 518 tys. zł w 2017 r., 20 815 tys. zł w 2018 r., 28 444 tys. zł w 2019 r. W pierwszym półroczu 2020 r. dochody te były wyższe od kosztów poniesionych na funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami o 1 038 tys. zł.

(akta kontroli str. 684, 686, 688, 690-691)

Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej wyjaśnił¹⁰⁰ m.in., że: (...) z uwagi na rosnące ceny za odbiór i zagospodarowanie odpadów w latach 2016-2019 wpływy pochodzące z opłat były niewystarczające na pokrycie wszystkich wydatków (...) ponoszonych w systemie gospodarowania odpadami. Różnica między wpływami

⁹⁷ Wydatki finansowane z opłat za gospodarowanie odpadami.

⁹⁸ Wydatki poniesiono z budżetu Miasta.

⁹⁹ W tym: analiz, ekspertyz, opinii związanych z systemem gospodarowania odpadami i działań promocyjnych, poboru opłaty za gospodarowanie odpadami oraz obsługi informatycznej.

¹⁰⁰ Na pytanie skierowane do Prezydenta.

z opłaty, a kosztami systemu gospodarowania odpadami finansowana była z Budżetu Miasta.

(akta kontroli str. 23, 422)

W latach 2016-2020 (do 30 czerwca) na terenie Miasta podejmowano działania związane z likwidacją dzikich wysypisk, w tym m.in. przy współpracy z Radami Osiedli¹⁰¹ oraz wykorzystując serwis *alertszczecin.pl* i aplikację *Alert miejski*¹⁰². Ogółem usunięto odpady w ilości: 238,45 Mg w 2016 r., 2033,4 Mg w 2017 r., 1971,3 Mg w 2018 r., 2084,68 Mg w 2019 r. oraz 131,20 Mg w 2020 r. (do 30 czerwca).

(akta kontroli str. 572, 584, 595, 605, 621)

Zastępca Dyrektora Wydziału Gospodarki Komunalnej wyjaśniła¹⁰³ m.in., że: *Gmina Miasto Szczecin realizowała odbiór odpadów w ramach umów z firmami zewnętrznymi na likwidację dzikich wysypisk. (...) Weryfikacja punktów odbywa się na podstawie wizji lokalnej lub przesłanych przez mieszkańców dokumentacji fotograficznych. Zgłoszenia przekazywać można za pomocą wiadomości e-mail, telefonicznie oraz poprzez aplikację Alert Miejski. (...).*

(akta kontroli str. 24, 515)

1.8. W latach 2015-2020 (do 30 czerwca) projekty uchwał w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta¹⁰⁴ oraz podjęte na ich podstawie uchwały¹⁰⁵ opracowano zgodnie z przepisami ustawy o utrzymaniu porządku, w tym wskazano m.in.¹⁰⁶:

- wymagania w zakresie utrzymania czystości obejmujące selektywne zbieranie odpadów komunalnych, uprzątnięcie błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z części nieruchomości służących do użytku publicznego, mycie i naprawy pojazdów samochodowych poza myjniami i warsztatami naprawczymi;
- rodzaj i minimalną pojemność pojemników i worków przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, warunki rozmieszczania tych pojemników i ich utrzymania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym;
- częstotliwość i sposób pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego;
- inne wymagania wynikające z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami,
- obowiązki osób utrzymujących zwierzęta domowe, mających na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku;
- wymagania utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej, w tym także zakazu ich utrzymywania na określonych obszarach lub w poszczególnych nieruchomościach;

¹⁰¹ W tym w ramach realizacji zadania pn. *Ochrona środowiska w tym rekultywacja i zabezpieczenie przed degradacją terenów miasta Szczecina*.

¹⁰² Tj. Serwis i aplikacja udostępniane przez Miasto, w ramach których możliwe jest dokonywanie zgłoszeń o nieprawidłowości w funkcjonowaniu miasta oraz otrzymywanie informacji zwrotnych o sposobie, terminie realizacji zadań wynikających z przesłanych przez użytkowników alertów.

¹⁰³ Na pytanie skierowane do Prezydenta.

¹⁰⁴ W tym nr: 47/15 (wraz z projektami uchwał zmieniających nr: 141/15 i 141/16), 144/19 oraz 53/20.

¹⁰⁵ W tym uchwały Rady Miasta Szczecin w sprawie wprowadzenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miasto Szczecin nr: VI/81/15 z dnia 24 marca 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2015 r. poz. 1543) - ze zm. wprowadzonymi uchwałami nr: IX/170/15 z 16.06.2015 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2015 r. poz. 2784), XX/482/16 z 21.06. 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2016 r. poz. 3026) oraz XXXIII/901/17 z 12.09.2017 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2017 r. poz. 4131.); VII/214/19 z 28 maja 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2019 r. poz. 3427) oraz XVI/534/20 z 9 kwietnia 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2020 r. poz. 2214).

¹⁰⁶ Tj. adekwatnie do obowiązującego w danym okresie stanu prawnego.

- obszary podlegające obowiązkowej deratyzacji i terminy jej przeprowadzania.
(akta kontroli str. 424-438)

Wskazane projekty regulaminów były dostosowane do wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów¹⁰⁷ oraz zbieżne z zadaniami i celami określonymi w Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego.

(akta kontroli str. 439)

W projektach uchwał w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta, przyjęto m.in., że: właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku na terenie nieruchomości poprzez zbieranie w sposób selektywny powstałych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych, z wydzieleniem frakcji takich jak papier¹⁰⁸, metale¹⁰⁹, tworzywa sztuczne¹¹⁰, szkło¹¹¹, odpady opakowaniowe wielomateriałowe, bioodpady¹¹², meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, zużyte baterie i akumulatory, odpady niebezpieczne¹¹³, chemikalia i opakowania po chemikaliach, odpady budowlane i rozbiórkowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte tonery i kartridże, odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności leki i opakowania po lekach, świetlówki i żarówki, przepracowane oleje smarowe, tekstylia i odzież, zużyte i przeterminowane gaśnice samochodowe, nośniki danych¹¹⁴.

Ponadto, właściciele nieruchomości objętych systemem, zobligowano do przekazywania zebranych odpadów komunalnych segregowanych w zakresie:

- papieru, metali, tworzyw sztucznych, opakowań po środkach chemii gospodarczej, kosmetykach, przezroczystej folii, szkła, opakowań wielomateriałowych oraz bioodpadów - podmiotowi świadczącemu usługę odbioru odpadów lub do punktu selektywnego zbierania, a także ogólnodostępnych punktów zbierania odpadów,
- mebli i innych odpadów wielkogabarytowych - podmiotowi świadczącemu usługę odbioru odpadów od właścicieli nieruchomości lub przekazywanie tych odpadów do punktu selektywnego zbierania,
- odpadów komunalnych budowlanych i rozbiórkowych innych niż niebezpieczne, niekwalifikujących się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwach domowych, opakowań po lekach oraz przeterminowanych leków do punktu selektywnego zbierania¹¹⁵, zużytych baterii i akumulatorów, pozostałych odpadów zbieranych selektywnie.
(akta kontroli str. 424-438)

Podmioty świadczące usługę odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zobowiązano do selektywnego odbierania przekazanych odpadów

¹⁰⁷ Dz. U. z 2019 r. poz. 2028.

¹⁰⁸ W tym opakowania z papieru lub tektury, gazety, papier pakowy.

¹⁰⁹ W tym folia aluminiowa.

¹¹⁰ W tym butelki po napojach (PET), opakowania po środkach chemii gospodarczej, kosmetykach, przezroczysta folia.

¹¹¹ W tym szklane opakowania po kosmetykach.

¹¹² W tym części roślin pochodzących z pielęgnacji terenów zielonych, ogrodów, parków i cmentarzy, a także z targowisk, z wyłączeniem odpadów z czyszczenia ulic i placów oraz naturalne drzewka świąteczne (choinki).

¹¹³ W tym przeterminowane leki i opakowania po lekach, resztki farb, lakierów, klejów, żywic, środki do konserwacji i ochrony drewna oraz opakowania po nich, zbiorniki po aerozolach, helu i opakowania po nich, opakowania po środkach ochrony roślin, opakowania po trucznach, klejach, lepiszczach i konserwantach, substancje do wywabiania plam, pozostałości po domowych środkach dezynfekcji i dezynsekcji.

¹¹⁴ W tym: kasety, dyskietki, dyski i płyty.

¹¹⁵ Lub wyznaczonych aptek na terenie Miasta.

komunalnych. Częstotliwość odbioru poszczególnych frakcji odpadów określono z podziałem na rodzaj nieruchomości objętych system¹¹⁶, w tym dla nieruchomości:

- zamieszkałych w zabudowie jednorodzinnej lub zagrodowej¹¹⁷,
- zamieszkałych w zabudowie wielorodzinnej liczącej od trzech do siedmiu wyodrębnionych lokali mieszkalnych (w przypadku złożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi przez każdego z właścicieli we własnym zakresie)¹¹⁸,
- zamieszkałych w zabudowie wielorodzinnej liczącej od trzech do siedmiu wyodrębnionych lokali mieszkalnych (w przypadku złożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wspólnie w imieniu wszystkich właścicieli)¹¹⁹,
- zamieszkałych w zabudowie wielorodzinnej powyżej siedmiu wyodrębnionych lokali mieszkalnych¹²⁰,
- niezamieszkałych z wyłączeniem cmentarzy komunalnych oraz nieruchomości o charakterze mieszanym,
- niezamieszkałych w postaci cmentarzy komunalnych.

(akta kontroli str. 430-438, 443)

W zależności od rodzaju nieruchomości przyjęto odbiór dla odpadów, np.:

- niesegregowanych zmieszanych: jeden raz w tygodniu¹²¹, co najmniej jeden raz w tygodniu¹²² lub co najmniej dwa razy w tygodniu¹²³,
- papieru, szkła, mebli, tworzyw sztucznych, opakowań wielomateriałowych: jeden raz na dwa tygodnie¹²⁴, co najmniej jedno raz na dwa tygodnie¹²⁵ oraz co najmniej jeden raz w tygodniu¹²⁶,
- bioodpadów¹²⁷: jeden raz w tygodniu¹²⁸ w okresie od 1 kwietnia do 30 listopada, jeden raz na dwa tygodnie w okresie od 1 grudnia do 31 marca¹²⁹ lub za każdym razem w przypadku zaistnienia potrzeby¹³⁰.

(akta kontroli str. 443-444)

¹¹⁶ W tym np. projekcie uchwały nr 53/20.

¹¹⁷ W tym nieruchomości o charakterze mieszanym.

¹¹⁸ W tym nieruchomości o charakterze mieszanym.

¹¹⁹ W tym nieruchomości o charakterze mieszanym.

¹²⁰ W tym nieruchomości o charakterze mieszanym.

¹²¹ Tj. dla nieruchomości zamieszkałych w zabudowie: jednorodzinnej lub zagrodowej (w tym nieruchomości o charakterze mieszanym) i wielorodzinnej liczącej od trzech do siedmiu wyodrębnionych lokali mieszkalnych (w tym nieruchomości o charakterze mieszanym) w przypadku złożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi przez każdego z właścicieli we własnym zakresie.

¹²² Tj. np. dla nieruchomości: zamieszkałych w zabudowie wielorodzinnej liczącej od trzech do siedmiu wyodrębnionych lokali mieszkalnych (w tym nieruchomości o charakterze mieszanym) w przypadku złożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wspólnie w imieniu wszystkich właścicieli, niezamieszkałych z wyłączeniem Cmentarza Centralnego.

¹²³ Tj. np. dla części zamieszkałej nieruchomości o charakterze mieszanym w zabudowie wielorodzinnej powyżej siedmiu wyodrębnionych lokali mieszkalnych oraz Cmentarza Centralnego.

¹²⁴ Tj. np. dla nieruchomości zamieszkałych w zabudowie: jednorodzinnej lub zagrodowej (w tym nieruchomości o charakterze mieszanym) i wielorodzinnej liczącej od trzech do siedmiu wyodrębnionych lokali mieszkalnych (w tym nieruchomości o charakterze mieszanym) w przypadku złożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi przez każdego z właścicieli we własnym zakresie.

¹²⁵ Tj. np. dla nieruchomości: zamieszkałych w zabudowie wielorodzinnej liczącej od trzech do siedmiu wyodrębnionych lokali mieszkalnych (w tym nieruchomości o charakterze mieszanym) w przypadku złożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wspólnie w imieniu wszystkich właścicieli oraz cmentarzy, a także w przypadku szkła, metali, tworzyw sztucznych i opakowań wielomateriałowych dla nieruchomości zamieszkałych w zabudowie wielorodzinnej powyżej siedmiu wyodrębnionych lokali mieszkalnych (w tym nieruchomości o charakterze mieszanym) i cmentarzy.

¹²⁶ Tj. dla nieruchomości zamieszkałych w zabudowie wielorodzinnej powyżej siedmiu wyodrębnionych lokali mieszkalnych (w tym nieruchomości o charakterze mieszanym) i cmentarzy - w przypadku papieru.

¹²⁷ Z wyłączeniem naturalnych drzewek świątecznych (choinek).

¹²⁸ W tym dla wszystkich rodzajów nieruchomości z wyłączeniem cmentarzy.

¹²⁹ W tym dla wszystkich rodzajów nieruchomości z wyłączeniem cmentarzy.

¹³⁰ W przypadku cmentarzy.

1.9. W badanym okresie systemem odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych objęto¹³¹ nieruchomości niezamieszkałe, takie jak: placówki opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech, szkoły¹³² oraz cmentarze komunalne, w tym liczba tych nieruchomości wynosiła w: 2016 r. 185¹³³, 2017 r. 208¹³⁴, 2018 r. 211¹³⁵, 2019 r. 223¹³⁶ oraz 2020 r. (do 30 czerwca) 221¹³⁷. Na terenie Miasta zapewniono możliwość selektywnego zbierania odpadów komunalnych z terenu wszystkich nieruchomości we wskazanym systemie.

(akta kontroli str. 34-45, 206, 412-415, 418-421, 424-439, 443-444)

W latach objętych kontrolą dysponowano informacjami o podmiotach, do których przekazywane były odpady z terenu Miasta, w oparciu o przekładane sprawozdania miesięczne od wykonawców świadczących usługi. Weryfikowanie sprawozdań polegało m.in.: na sprawdzeniu danych z kartami przekazania odpadów z instalacji oraz podmiotów do których trafiały odpady. Odebrane od właścicieli nieruchomości odpady komunalne, odpady biodegradowalne oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania, dostarczane były do instalacji przetwarzania odpadów, przez wykonawców świadczących usługi odbioru odpadów na terenie Miasta. Selektywnie zebrane odpady komunalne przekazywano do instalacji odzysku i unieszkodliwiania.

(akta kontroli str. 218-261, 865, 882-883, 906-910)

W latach objętych kontrolą reklamacje i skargi w zakresie odbioru odpadów komunalnych kierowano na dedykowaną do obsługi systemu elektroniczną skrzynkę pocztową, telefonicznie lub w formie pisemnej. Zgłaszane reklamacje dotyczyły m.in. niewłaściwej lokalizacji pojemników na odpady przy cmentarzu, nieodpowiedniej wielkości pojemników na odpady, uszkodzenia pojemników na odpady zielone przez podmiot odbierający odpady, niedostarczenie worków do segregacji odpadów, brak odbioru odpadów zielonych, wielkogabarytowych oraz segregowanych w workach, brak podstawienia kontenera na odpady budowlane i rozbiórkowe oraz zniszczenia krawężników przez pojazdy odbierające odpady. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości wszczynano postępowania wyjaśniające, analizowano przyczyny powstania nieprawidłowości oraz podejmowano działania przewidziane umową z wykonawcą usługi odbioru odpadów.

(akta kontroli str. 131, 522-566)

W wyniku przeprowadzonych oględzin miejsc zbierania odpadów z domów wielorodzinnych w Szczecinie¹³⁸ ustalono, że w altanach śmietnikowych znajdowały się oznaczone i opisane pojemniki na odpady, w tym: w kolorze czarnym na odpady niesegregowane (zmieszane), w kolorze żółtym na tworzywa sztuczne i metale, w kolorze niebieskim na papier, w kolorze zielonym na szkło oraz w kolorze brązowym na bioodpady. Pojemniki na odpady były nieuszkodzone

¹³¹ W tym m.in. na podstawie uchwał Rady Miasta Szczecin w sprawie: szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi nr: VI/82/15 z 24 marca 2015 r. ze zm. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2015 r. poz. 1544; zm.: Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2015 r. poz. 2837 i poz. 4627 oraz z 2016 r. poz. 3027) oraz VII/2015/19 z 28 maja 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2019 r. poz. 3428), a także odbioru odpadów komunalnych od właścicieli, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne nr: X/183/15 z 28 lipca 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2015 r. poz. 3144) oraz XVI/536/20 z 9 kwietnia 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2020 r. poz. 2216).

¹³² W tym zespołów szkół bez względu na rodzaj organu prowadzącego.

¹³³ W tym: 178 placówek oświatowych oraz siedem cmentarzy komunalnych.

¹³⁴ W tym: 201 placówek oświatowych oraz siedem cmentarzy komunalnych.

¹³⁵ W tym: 204 placówek oświatowych oraz siedem cmentarzy komunalnych.

¹³⁶ W tym: 216 placówek oświatowych oraz siedem cmentarzy komunalnych.

¹³⁷ W tym: 214 placówek oświatowych oraz siedem cmentarzy komunalnych.

¹³⁸ Tj. oględziny przeprowadzono na podstawie art. 39 ustawy o NIK, 8 lipca 2020 r. w Szczecinie przy ul. Szymanowskiego: 5, 17, 17a, 17 b, 17c, 18a, 18b, 18c.

i nieprzepełnione oraz czyste. Altany zostały zabezpieczone przed dostępem z zewnątrz osób nieuprawnionych. Odbiór odpadów odbywał się na podstawie harmonogramów. Nie stwierdzono przypadków występowania odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych.

(akta kontroli str.192-199)

W latach 2016-2020 (do 30 czerwca), w ramach pobieranej opłaty za odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na terenie Miasta¹³⁹ wyposażono właścicieli nieruchomości w pojemniki do gromadzenia odpadów komunalnych zmieszanych oraz segregacji odpadów¹⁴⁰, worki do selektywnego gromadzenia odpadów¹⁴¹ oraz udostępniano kontenery na odpady ulegające biodegradacji¹⁴².

(akta kontroli str.37)

W badanych latach dysponowano danymi na temat odbioru odpadów komunalnych z nieruchomości niezamieszkałych lub od właścicieli, którzy nie mieli obowiązku ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami, na podstawie sprawozdań podmiotów odbierających odpady komunalne, które składano Prezydentowi.

(akta kontroli str. 447-456, 466, 865-881, 906-910)

W kontrolowanym okresie prowadzono, wynikającą z art. 3 ust. 3 pkt 3 ustawy o utrzymaniu porządku, ewidencję umów zawartych na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w celu kontroli wykonywania przez właścicieli nieruchomości i przedsiębiorców obowiązków wynikających z tej ustawy.

(akta kontroli str. 679,682)

Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej wyjaśnił¹⁴³, że m.in.: (...) wykaz właścicieli nieruchomości, z którymi w okresie objętym sprawozdaniem podmiot zawarł umowy na odbieranie odpadów komunalnych, a także wykaz tych właścicieli nieruchomości, z którymi umowy te uległy rozwiązaniu lub wygasły (...) ewidencjonowane, przechowywane i archiwizowane są wraz z ww. sprawozdaniami. Wykazy w wersji papierowej możliwe są do zeskanowania tak aby możliwe było przekazywanie ww. informacji w postaci elektronicznej. (...).

(akta kontroli str. 479,628)

1.10. W latach objętych kontrolą zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 6 ustawy o utrzymaniu porządku Miasto wywiązało się z obowiązku utworzenia punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych i powierzyło ich utrzymanie samorządowej jednostce budżetowej¹⁴⁴. W tym okresie liczba funkcjonujących ekoportów systematycznie wzrastała i wyniosła w: 2016 r. siedem, latach 2017-2019 po osiem oraz 2020 r. (do 30 czerwca) dziewięć. Przeciętnie na jeden punkt selektywnego zbierania przypadło: 54 011 obywateli Miasta w 2016 r., 46 862 w 2017 r., 46 658 w 2018 r., 46 082 w 2019 r. oraz 40 928 w 2020 r. (do 30 czerwca).

(akta kontroli str. 36, 39-41, 481-484, 487.)

¹³⁹ Tj. na podstawie uchwał Rady Miasta Szczecin w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi nr: VI/82/15 z dnia 24 marca 2015 r. ze zm (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2015 r. poz. 1544; zm. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2015 r. poz. 2837 i poz. 4627 oraz z 2016 r. poz. 3027), VII/215/19 z dnia 28 maja 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2019 r. poz. 3428) oraz XVI/535/20 z 9 kwietnia 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2020 r., poz. 2215).

¹⁴⁰ Tj. dla nieruchomości w zabudowie wielorodzinnej.

¹⁴¹ Tj. dla nieruchomości w zabudowie jednorodzinnej.

¹⁴² Tj. dla nieruchomości zamieszkałych w zabudowie wielorodzinnej.

¹⁴³ Na pytanie skierowane do Prezydenta.

¹⁴⁴ Tj. Zakładowi Usług Komunalnych; dalej: Zakład Komunalny.

Zgodnie z regulaminem funkcjonowania gminnego systemu punktów selektywnego zbierania¹⁴⁵, w ekoportach przyjmowano odpady m.in.¹⁴⁶: opakowaniowe¹⁴⁷, wielkogabarytowe¹⁴⁸, biodegradowalne¹⁴⁹, zużyte opony, przeterminowane leki i opakowania po nich, chemikalia i opakowania po nich¹⁵⁰, przepracowane oleje silnikowe i smarowe, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny¹⁵¹, świetlówki i żarówki, nośniki danych¹⁵², zużyte tonery oraz kartridże, tekstylia¹⁵³ oraz odpady budowlano-rozbiórkowe¹⁵⁴. Ponadto, umożliwiono pozbywanie się niebędących odpadami przedmiotów gospodarstwa domowego, z przeznaczeniem do powtórnego wykorzystania przez mieszkańców lub podmioty posiadające status instytucji pożytku publicznego.

(akta kontroli str. 488, 495, 499, 501, 504-506)

Od 2018 r. na terenie wybranych punktów selektywnego zbierania prowadzono działalność pn. *Książka na Wynos*¹⁵⁵ oraz *Galeria Szpargałek*¹⁵⁶. W ramach wskazanych inicjatyw umożliwiono mieszkańcom Miasta nieodpłatnie: pozostawienie, zamianę lub pozyskanie znajdującej się na stanie pozycji wydawniczej oraz zbycie na rzecz osoby upoważnionej dowolnych przedmiotów, po dokonaniu przez tę osobę darowizny¹⁵⁷ na rzecz wybranej organizacji¹⁵⁸.

(akta kontroli str. 503,506-507)

Informacje o zasadach funkcjonowania ekoportów, ich lokalizacji, dojeździe, godzinach otwarcia¹⁵⁹, kontakcie z pracownikami obsługi, zawarto m.in. na stronie internetowej Urzędu. Ponadto, źródło pochodzenia odpadów komunalnych oraz tożsamość osoby dostarczającej, mogły być weryfikowane na podstawie pisemnego oświadczenia mieszkańca.

(akta kontroli str. 115-121, 490, 494, 497, 500, 504, 507)

W latach 2016-2020 (do 30 czerwca) do Urzędu wpłynęła jedna skarga na funkcjonowanie punktu selektywnego zbierania¹⁶⁰, przedmiotem której było odmówienie mieszkańcowi przyjęcia styropianu stanowiącego opakowanie zmywarki. Skargę uznano za bezzasadną i w odpowiedzi na nią wskazano¹⁶¹, że

¹⁴⁵Tj. wprowadzonym zarządzeniami Prezydenta Miasta Szczecin w sprawie przyjęcia regulaminu funkcjonowania gminnego systemu punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych – Ekoportów nr: 483/13 z 12 listopada 2013 r., 344/16 z 8 września 2016 r. oraz 9/18 z 9 stycznia 2018 r.; dalej zarządzenia w sprawie funkcjonowania ekoportów lub regulaminy funkcjonowania ekoportów.

¹⁴⁶ W tym na podstawie zarządzenia nr 9/18 w sprawie funkcjonowania ekoportów.

¹⁴⁷ W tym: szklane po środkach spożywczych, z tworzyw sztucznych po środkach spożywczych i chemii gospodarstwa domowego, wielomateriałowe po środkach spożywczych, foliowe, papierowe (w tym kartony), metalowe.

¹⁴⁸ W tym: dywany i wykładziny podłogowe, meble, przedmioty i sprzęty stanowiące wyposażenie gospodarstwa domowego.

¹⁴⁹ W tym do 30 czerwca 2020 r.: choinki naturalne (w okresie styczeń-luty), odpady zielone (trawa, gałęzie, liście, spady), czerstwe pieczywo, makulatura.

¹⁵⁰ W tym: środki ochrony roślin, opakowania po środkach medycznych, opakowania po farbach, klejach, lepiszczach, impregnatkach oraz gaśnice samochodowe.

¹⁵¹ W tym: urządzenia gospodarstwa domowego, sprzęt audiowizualny, sprzęt teleinformatyczny i telekomunikacyjny, sprzęt oświetleniowy, narzędzia elektryczne i elektroniczne (z wyłączeniem przemysłowych), elektroniczne zabawki.

¹⁵² W tym: kasety, dyskiety, dyski oraz płyty.

¹⁵³ W tym: odzież, tkaniny dekoracyjne i użytkowe.

¹⁵⁴ Odpady przyjmowane przez wytypowane punkt selektywnego zbierania w limitowanej ilości odpowiadającej do 240 l lub masie do 125 kg, w tym np.: beton, gruz, glazura, terakota, elementy wyposażenia sanitarnego, materiały konstrukcyjne zawierające gipsy techniczne, wielkogabarytowe elementy wyposażenia mieszkań, tapety, okleiny, stelaże, wełna mineralna, pianki i wykładziny izolacyjne.

¹⁵⁵ Tj. jeden punkt selektywnego zbierania.

¹⁵⁶ Tj. jeden punkt selektywnego zbierania.

¹⁵⁷ Tj. w formie: pieniężnej, rzeczowej lub świadczenia wolontariatu.

¹⁵⁸ Tj. pozarządowej współpracującej z *Galerią Szpargałek*.

¹⁵⁹ W tym np.: od poniedziałku do piątku w godzinach od 9:00 do 19:00 oraz w soboty od 9:00 do 15:00.

¹⁶⁰ Tj. 18 lipca 2018 r.

¹⁶¹ Zawiadomienie o sposobie załatwienia skargi WO/S3/IW/2141/2018 z 8 sierpnia 2018 r.

m.in. zgodnie z prawem lokalnym¹⁶² selektywnej zbiórce odpadów nie podlegają elementy stanowiące frakcję odpadów zmieszanych, takich jak styropian.

(akta kontroli str. 22, 517-521)

W wyniku oględzin punktu selektywnego zbierania¹⁶³ stwierdzono m.in., że jego teren był ogrodzony i przystosowany do wjazdu samochodami. Wjazd i wyjazd wyposażony był w licznik ruchu pojazdów oraz zabezpieczony szlabanem. Na tablicy znajdującej się na bramie wjazdowej zamieszczono informacje o dniach i godzinach funkcjonowania obiektu. Na terenie ekoportu znajdowało się łącznie osiem miejsc parkingowych, w tym dwa dla inwalidów. Na tablicach informacyjnych umieszczono: zasady bezpieczeństwa, obowiązujące procedury oraz podział na sektory przeznaczone na różne frakcje gromadzenia odpadów. Ponadto, na obiektach punktu selektywnego zbierania zamontowano panele słoneczne zaopatrujące ekoport w prąd. Odpady zbierano w sposób zabezpieczający środowisko oraz zdrowie ludzi, w tym w sposób umożliwiający dalsze ich przetworzenie¹⁶⁴. Pojemniki i kontenery były czyste i nieprzepełnione. Nie gromadzono odpadów biodegradowalnych. Kierownik w Wydziale Gospodarki Komunalnej oświadczyła m.in., że: *sytuacja taka ma miejsce od 1 lipca 2020 r. i jest spowodowana zmianą prawa miejscowego; do 30 czerwca 2020 r. zbierano w punkcie selektywnego zbierania odpady biodegradowalne. W punkcie selektywnego zbierania dysponowano niszczarką do dokumentów oraz rozdrabniarką do drewna i gałęzi. W budynku biurowym zorganizowano salę multimedialną, a także bibliotekę, w której mieszkańcy Miasta mieli możliwość pozostawienia i wymiany książek. Na terenie ekoportu znajdowała się ścieżka edukacyjna z wydzielonymi czterema polami poglądowymi (wystawami tematycznymi), w tym poświęconymi: zagadnieniom recyklingu, odnawialnym źródłom energii (wiatrak, panel słoneczny i lampa), odzyskowi wody deszczowej oraz ogrodowi miejskiemu z domkami dla owadów. Teren obiektu był monitorowany. Punkt selektywnego zbierania nie posiadał wizyjnego systemu monitoringu. Kierownik w Wydziale Gospodarki Komunalnej oświadczyła, m.in. że: *zgodnie z ustawą o odpadach, z obowiązku uzyskania odpowiednio zezwolenia na zbieranie lub przetwarzanie odpadów, z mocy prawa, zwalnia się punkt selektywnego zbierania, prowadzony przez gminę samodzielnie. W związku z tym na podstawie art. 25 ust. 6a ustawy o odpadach ekoporty prowadzone samodzielnie przez gminę nie wymagają posiadania wizyjnego systemu kontroli. Punkt selektywnego zbierania wyposażono w wagę.**

(akta kontroli str. 174-191, 911-916)

Pracownicy Urzędu dysponowali informacjami o podmiotach, do których przekazywane były odpady z punktu selektywnego zbierania. Zastępca Dyrektora Wydziału Gospodarki Komunalnej wyjaśniła¹⁶⁵ m.in., że *wszystkie odpady zebrane na terenie punktu selektywnego zbierania są przekazywane wyłącznie odbiorcom na podstawie zawartych umów. Miejsce oraz sposób zagospodarowania wszystkich zebranych odpadów z punktu selektywnego zbierania przekazywane są przez (...) Zakład Komunalny (...) do Wydziału Gospodarki Komunalnej w sprawozdaniu podmiotu prowadzącego punkt selektywnego zbierania do 31 stycznia za rok*

¹⁶² Tj. Zarządzenie nr 9/18 Prezydenta Miasta Szczecin z 9 stycznia 2018 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu funkcjonowania gminnego systemu punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych – EKOPORTÓW.

¹⁶³ Tj. oględziny przeprowadzono na podstawie art. 39 ustawy o NIK, 6 lipca 2020 r. w punkcie selektywnego zbierania przy ul. Taczaka w Szczecinie.

¹⁶⁴ Tj. osobno poszczególne frakcje materiałowe, w tym: w miejscu zadaszonym gromadzono w osobnych pojemnikach lub kontenerach m.in.: środki ochrony roślin, tonery i kartridże, żarówki i świetlówki, baterie i akumulatory, płyty i kasy, folie, butelki PET, farby, lepiszcza i lakiery, opakowania po oleju, przetworzony olej, odpady rozbiórkowo remontowe, tekstylia, opony, odpady gabarytowe drewniane, odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektrotechniczny, szkoła opakowaniowe i makulaturę.

¹⁶⁵ Na pytanie skierowane do Prezydenta.

ubiegły. (...) informacja o odbierającej instalacji zawarta jest na (...) karcie przekazania odpadów komunalnych. Czas magazynowania odpadów w punkcie selektywnego zbierania uzależniony jest od uzyskania minimum logistycznego oraz zapełnienia pojemników i kontenerów. Odbiór magazynowanych odpadów odbywa się sukcesywnie przez uprawnione podmioty, na zasadach określonych w umowach (...).
(akta kontroli str. 22, 509, 906-916)

1.11. W latach objętych kontrolą podmioty odbierające i zagospodarowujące odpady komunalne od właścicieli nieruchomości objętych systemem wybierano po przeprowadzeniu przetargu nieograniczonego¹⁶⁶.

(akta kontroli str.734-756)

Zgodnie z art. 6d ust 2 i ust. 3 ustawy o utrzymaniu porządku wszczęte 11 marca 2019 r. postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego¹⁶⁷ pn. *Świadczenie usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych oraz ze wskazanych nieruchomości niezamieszkałych na terenie Gminy Miasto Szczecin*¹⁶⁸, przeprowadzono z podziałem na cztery części, które odpowiadały sektorom Miasta wskazanym w uchwale nr XXI/593/12 Rady Miasta Szczecin z dnia 16 lipca 2012 r. w sprawie podziału Gminy Miasto Szczecin na sektory¹⁶⁹.

Zakres przedmiotu zamówienia¹⁷⁰ obejmował w szczególności:

- odbiór i przekazanie zmieszanych niesegregowanych odpadów komunalnych do zagospodarowania do ponadregionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych zgromadzonych w pojemnikach na nieruchomościach zamieszkałych oraz nieruchomościach niezamieszkałych¹⁷¹;
- odbiór i zagospodarowanie zmieszanych niesegregowanych odpadów komunalnych z zastrzeżeniem, że Zamawiający poinformuje Wykonawcę przed rozpoczęciem świadczenia umowy¹⁷² oraz w trakcie jej trwania¹⁷³ o formie jej realizacji, tj. usługi na odbiór odpadów lub usługi na odbiór i zagospodarowanie;
- odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych gromadzonych w sposób selektywny¹⁷⁴,
- odbiór i zagospodarowanie odpadów wielkogabarytowych,
- odbiór i zagospodarowanie odpadów ulegających biodegradacji,
- odbiór i zagospodarowanie naturalnych choinek.

(akta kontroli str. 770-772, 777, 796, 799, 804, 806)

Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej wyjaśnił¹⁷⁵ m.in., że: *Zamawiający przygotował dokumentację przetargową na „Świadczenie usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych oraz ze wskazanych nieruchomości niezamieszkałych na terenie Gminy Miasto Szczecin”, w której określił sposób świadczenia usług poprzez odbiór i przekazanie do zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych oraz za odbiór*

¹⁶⁶ Sprawy: BZP/68/15 oraz BZP/10/19.

¹⁶⁷ Ogłoszenie o zamówieniu o wartości 14 619 060 euro (63 033 000 zł) opublikowano w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej 11 marca 2019 r. pod nr 2019/S 049-112336.

¹⁶⁸ Sprawa BZP/10/19.

¹⁶⁹ Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2012 r. poz. 1865.

¹⁷⁰ Opis przedmiotu zamówienia – rozdział I pkt 3 załącznika nr 4 do Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia wraz z modyfikacjami z 2 i 11 kwietnia 2019 r.

¹⁷¹ Tj. wskazanych uchwałą Rady Miasta Szczecin nr X/183/15 z 28 lipca 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2015 r. poz. 3144) placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech, szkół oraz cmentarzy.

¹⁷² Z co najmniej siedmiodniowym wyprzedzeniem.

¹⁷³ Z miesięcznym wyprzedzeniem.

¹⁷⁴ W tym obejmujących: szkło, papier, tworzywa sztuczne (z wyłączeniem opakowań po środkach ochrony roślin, środkach medycznych i truciznach) oraz metal.

¹⁷⁵ Na pytanie skierowane do Prezydenta.

i zagospodarowanie zmieszanych odpadów komunalnych, pozostawiając sobie wybór rodzaju usługi. Możliwość przeprowadzenia postępowania przetargowego przy zastosowaniu dwóch rodzajów usługi w odniesieniu do postępowania ze zmieszаныmi odpadami komunalnymi, została przeanalizowana pod względem prawnym i technicznym. Forma wyboru usługi odbioru i przekazania do zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych gwarantowała możliwość zabezpieczenia w ten strumień odpadów instalacji termicznego unieszkodliwienia. Zamawiający uzyskał opinię prawną, zgodnie z którą brak jest przeszkód prawnych do przeprowadzenia w ramach jednego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, przetargu na odbiór oraz na odbiór i zagospodarowanie.

(akta kontroli str. 477-478, 626, 630-633)

Zgodnie z art. 6d ust. 4 ustawy o utrzymaniu porządku w SIWZ określono w szczególności: wymogi dotyczące przekazywania odebranych odpadów komunalnych do instalacji komunalnych; rodzaje odpadów komunalnych odbieranych selektywnie od właścicieli nieruchomości; standard sanitarny wykonywania usług oraz ochrony środowiska; obowiązek prowadzenia dokumentacji związanej z działalnością objętą zamówieniem; szczegółowy sposób postępowania w przypadku stwierdzenia nieselektywnego zbierania odpadów; instalacje, do których podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości jest obowiązany przekazać odebrane odpady oraz szczegółowe wymagania stawiane przedsiębiorcom odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości.

(akta kontroli str. 770-772, 773-777, 780-782, 784, 787-791)

W SIWZ nie zobowiązano wykonawców do wskazania w ofercie instalacji, do których będą przekazywać odebrane odpady komunalne, co było niezgodne z art. 6d ust. 4 pkt 5 ustawy o utrzymaniu porządku. Nieprawidłowość została opisana w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 478, 627, 766-769)

Od wykonawców¹⁷⁶ wymagano m.in. zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów albo zbierania i przetwarzania odpadów, wpisu do rejestru podmiotów wprowadzających produkty i gospodarujących odpadami oraz wpisu do rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych¹⁷⁷.

(akta kontroli str. 759)

W postępowaniu wpłynęły cztery oferty, w tym po jednej na każdą z części zamówienia. Zaoferowana cena jednostkowa brutto za 1 Mg odpadów wynosiła w zależności od sektora m.in. za:

- odbiór i przekazanie do zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych od 270 zł do 423,36 zł¹⁷⁸,
- odbiór i zagospodarowanie zmieszanych odpadów komunalnych od 587,40 zł do 691,20 zł¹⁷⁹,
- odbiór i zagospodarowanie odpadów gromadzonych selektywnie (w tym wielkogabarytowych) od 668,52 zł do 1 012,12 zł¹⁸⁰,
- odbiór i zagospodarowanie odpadów ulegających biodegradacji od 648 zł do 1 096,20 zł¹⁸¹.

(akta kontroli str. 740, 808,811, 814-815, 818)

¹⁷⁶ Tj. z najwyższej ocenioną ofertą.

¹⁷⁷ Tj. określonego art. 9b ustawy o utrzymaniu porządku.

¹⁷⁸ W tym: 412,56 zł - sektor I, 270 zł - sektor II, 423,36 zł - sektor III oraz 356,40 zł - sektor IV.

¹⁷⁹ W tym: 668,52 zł - sektor I, 587,40 zł - sektor II, 680,40 zł - sektor III, 691,20 zł - sektor IV.

¹⁸⁰ W tym: 668,52 zł - sektor I, 1 012,12 zł - sektor II, 680,40 zł - sektory III oraz IV.

¹⁸¹ W tym: 669,60 zł - sektor I, 1 012,12 zł - sektor II, 648 zł - sektor III, 1096,20 zł - sektor IV.

1.12. Zgodnie z art. 6f ust. 1a ustawy o utrzymaniu porządku, umowy zawarte w wyniku udzielenia zamówienia publicznego pn. *Świadczenie usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych oraz ze wskazanych nieruchomości niezamieszkałych na terenie Gminy Miasto Szczecin*¹⁸² określały m.in.: wymogi dotyczące przekazywania odebranych niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych do instalacji komunalnych; rodzaje odpadów komunalnych odbieranych selektywnie od właścicieli nieruchomości; standard sanitarny wykonywania usług oraz ochrony środowiska; obowiązek prowadzenia dokumentacji związanej z działalnością objętą zamówieniem; instalacje, w szczególności instalacje komunalne, do których podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości jest obowiązany przekazać odebrane odpady oraz szczegółowy sposób postępowania w przypadku stwierdzenia nieselektywnego zbierania odpadów.

(akta kontroli str. 746, 771-772, 781-782, 820-823, 825-826, 828, 843, 846, 849, 853, 857)

Podstawę rozliczenia usług z podmiotami odbierającymi i zagospodarowującymi odpady komunalne na terenie Miasta stanowiły załączane do faktur sprawozdania miesięczne. Dokumenty te zawierały dane dotyczące: sposobu zagospodarowania odpadów komunalnych, nazwę i adres instalacji, do której zostały przekazane odpady, a także masę, kod oraz rodzaj odpadów.

(akta kontroli str. 218-261, 828, 832-833, 865-883)

W badanym okresie, przedsiębiorcy odbierający odpady komunalne, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w gospodarowaniu odpadami, przesyłali pracownikom Wydziału Gospodarki Komunalnej raporty z odbiorów odpadów wraz z notatkami oraz zdjęciami dotyczącymi stwierdzonych uchybień.

(akta kontroli str. 884-885)

Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej wyjaśnił¹⁸³ m.in., że *działania kontrolne realizacji przepisów ustawy o utrzymaniu porządku przez właścicieli nieruchomości, prowadzone są przez Straż Miejską w oparciu o harmonogramy publikowane na stronie internetowej. Straż Miejska również przeprowadza kontrole (...) na zgłoszenie pracowników Wydziału Gospodarki Komunalnej, w przypadku wystąpienia nieprawidłowości i incydentalnych zdarzeń (...).*

(akta kontroli str. 22, 309-318, 509)

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w działaniu podmiotu odbierającego odpady komunalne¹⁸⁴, wszczynano postępowania wyjaśniające, analizowano przyczyny powstania nieprawidłowości oraz podejmowano działania przewidziane umową.

(akta kontroli str. 524-566, 884-889)

Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej wyjaśnił¹⁸⁵ m.in., że *(...). Każdy adres, dla którego zgłoszone zostało naruszenie regulaminu weryfikowany jest przez koordynatora. (...). Każdy pojemnik włączony do gminnego systemu wyposażony jest w chip, co pozwala na generowanie odczytów RFID dla każdego pojemnika. Zgłaszane reklamacje weryfikowane są w oparciu o przekazane przez przedsiębiorców odczyty z pojemnika, raporty i zdjęcia. W przypadku dalszych wątpliwości koordynator występuje do przedsiębiorcy o przekazanie nagrań z kamery zainstalowanej w pojeździe odbierającym odpady. W przypadku skargi ze*

¹⁸² Sprawa BZP/10/19.

¹⁸³ Na pytanie skierowane do Prezydenta.

¹⁸⁴ W tym, polegających m.in. na: przekazywaniu nieczytelnej dokumentacji fotograficznej z punktów wywozowych, braku odbioru odpadów, nieodpowiedniej lokalizacji pojemników lub ich uszkodzenia, niedostarczenie worków do segregacji odpadów, zniszczenia krawężników przez pojazdy odbierające odpady.

¹⁸⁵ Na pytanie skierowane do Prezydenta.

strony mieszkańca lub stwierdzenia nieprawidłowości przez koordynatora zostaje wszczęte postępowanie wyjaśniające, a następnie po przeanalizowaniu przyczyn powstania nieprawidłowości podejmowane są kroki przewidziane w umowie np. nakładanie kar umownych na Wykonawcę usługi; (...) raportów dziennych wpłynęło do Wydziału Gospodarki Komunalnej średnio 960 rocznie dla każdego z czterech sektorów. W latach 2016 – 2020 w przybliżeniu wpłynęło 3840 raportów dziennych. Ilość notatek w dziennym raporcie dotyczących nieprawidłowej segregacji jest zmienna. Niestety (...) nie ma możliwości, aby zliczyć każdą z nich z osobna. Nie jest prowadzona statystyka ilości i rodzajów zgłoszonych nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 21, 130-131, 514)

W badanym okresie kontrole właścicieli nieruchomości w zakresie spalania odpadów w domowych instalacjach grzewczych przeprowadzano w wyniku zgłoszeń kierowanych do Straży Miejskiej¹⁸⁶. Ponadto, w latach 2016-2019 pracownicy Urzędu przeprowadzili we własnym zakresie cztery takie kontrole.

(akta kontroli str. 890-905)

1.13. W okresie objętym kontrolą, w celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, dokonywano corocznych analiz systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Miasta¹⁸⁷.

(akta kontroli str. 567, 580, 592, 610)

Dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi wykorzystywano serwis *alertszczecin.pl* wraz z aplikacją *Alert miejski*, w ramach których mieszkańcy dokonywali zgłoszeń o nieprawidłowościach w funkcjonowaniu Miasta, również w obszarze odpadów komunalnych.

(akta kontroli str. 579, 591, 604, 619-622)

Ponadto, w celu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta, prowadzono obsługę sanitarną imprez masowych, w ramach której zapewniano pojemniki na niesegregowane odpady komunalne oraz przenośne kabiny WC.

(akta kontroli str. 578-579, 591, 603, 616)

Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej wyjaśnił¹⁸⁸ m.in., że (...) *doświadczenia i obserwacje pracowników (...) stanowiły podstawę opracowanych np. projektów uchwał dot. funkcjonowania systemu. Pracownicy, (...) umiejętnie dokonują analizy potrzeb mieszkańców i starają się eliminować ewentualne nieprawidłowości. Ich wiedza i zdobyte doświadczenie jest niezbędne przy każdorazowym opracowywaniu projektów uchwał prawa lokalnego jak również dokumentacji związanej z przygotowaniem procedury przetargowej w celu zawarcia umów na świadczenie usług związanych z odbiorem odpadów. (...). Wydział zorganizował szereg spotkań z zarządcami nieruchomości, dotyczących funkcjonowania systemu gospodarki odpadami, w celu zweryfikowania występujących problemów i potrzeb. Spotkania miały charakter swobodnej dyskusji i wymiany spostrzeżeń, z tego powodu nie były formalnie protokołowane. Pracownicy Wydziału organizowali również, jak i czynnie uczestniczyli w konferencjach z zakresu funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami. Konferencje te były okazją do wymiany doświadczeń między przedstawicielami administracji publicznej, praktykami, przedstawicielami świata nauki a także wszystkimi, którzy zajmują się nowoczesnymi systemami gospodarki odpadami komunalnymi.*

(akta kontroli str. 23, 510)

¹⁸⁶ We wskazanym zakresie liczba interwencji i kontroli podjętych przez Straż Miejską wyniosła w: 2016 r. 1 146, 2017 r. 1 575, 2018 r. 1 799, 2019 r. 2 989 oraz 2020 r. (do 25 czerwca) 1 329.

¹⁸⁷ W tym za lata 2016-2019.

¹⁸⁸ Na pytanie skierowane do Prezydenta.

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Od 1 lutego 2019 r. do dnia zakończenia kontroli NIK¹⁸⁹ podmiotom zbierającym odpady komunalne na terenie Miasta za opóźnienia od jednego do 43 dni w przekazaniu Prezydentowi sprawozdań za 2018 r., nie wymierzono kar pieniężnych o wartości ogółem 10 200 zł, w tym w wysokości:
 - a) 600 zł przedsiębiorcy, który przekazał sprawozdanie 6 lutego 2019 r., zamiast do 31 stycznia 2019 r. (sześć dni opóźnienia),
 - b) 100 zł przedsiębiorcy, który przekazał sprawozdanie 1 lutego 2019 r., zamiast do 31 stycznia 2019 r. (jeden dzień opóźnienia),
 - c) 700 zł przedsiębiorcy, który przekazał sprawozdanie 7 lutego 2019 r., zamiast do 31 stycznia 2019 r. (siedem dni opóźnienia),
 - d) 1200 zł przedsiębiorcy, który przekazał sprawozdanie 12 lutego 2019 r., zamiast do 31 stycznia 2019 r. (12 dni opóźnienia),
 - e) 4 300 zł przedsiębiorcy, który przekazał sprawozdanie 15 marca 2019 r., zamiast do 31 stycznia 2019 r. (43 dni opóźnienia),
 - f) 700 zł przedsiębiorcy, który przekazał sprawozdanie 7 lutego 2019 r., zamiast do 31 stycznia 2019 r. (siedem dni opóźnienia),
 - g) 1900 zł przedsiębiorcy, który przekazał sprawozdanie 19 lutego 2019 r., zamiast do 31 stycznia 2019 r. (19 dni opóźnienia),
 - h) 700 zł przedsiębiorcy, który przekazał sprawozdanie 7 lutego 2019 r., zamiast do 31 stycznia 2019 r. (siedem dni opóźnienia).

Niewymierzenie kar pieniężnych wskazanym podmiotom było niezgodne z art. 9 xaa pkt 2 w zw. z art. 9 nb ust. 2 ustawy o utrzymaniu porządku.

Na podstawie art. 9 xaa pkt 2 ustawy o utrzymaniu porządku, podmiot zbierający odpady komunalne, który przekazuje po terminie sprawozdanie, o którym mowa w art. 9nb ustawy o utrzymaniu porządku - podlega karze pieniężnej w wysokości 100 zł za każdy dzień opóźnienia, nie więcej jednak niż za 365 dni.

Zgodnie z art. 9 nb ust. 2 ustawy o utrzymaniu porządku sprawozdanie podmiotu zbierającego odpady komunalne jest przekazywane prezydentowi miasta w terminie do 31 stycznia za poprzedni rok kalendarzowy.

(akta kontroli str. 467-469, 659-678)

Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej wyjaśnił¹⁹⁰, m.in., że: (...) *nie wszczęto w 2019 r. postępowań w celu nałożenia kar podmiotom zbierającym odpady komunalne za nieterminowe złożenie sprawozdania za 2018 r. w stosunku do ośmiu podmiotów (...). Z powodów organizacyjnych, wszczęcie postępowań w celu nałożenia kar za złożenie sprawozdania po wymaganym terminie przez ww. podmioty, przesunięto w czasie. W celu spełnienia zapisu art. 9zb ust. 1aa ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w terminie do 31 stycznia 2021 r. podjęte zostaną działania zmierzające do określenia kar pieniężnych.*

(akta kontroli str. 478-479, 628)

2. Przedłożone¹⁹¹ Radzie Miasta projekty uchwał w sprawie wzorów deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi nie określały formatu elektronicznego deklaracji oraz układu informacji i powiązań między nimi zgodnie z przepisami o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

¹⁸⁹ Tj. do 29 października 2020 r.

¹⁹⁰ Na pytanie skierowane do Prezydenta.

¹⁹¹ Tj. w październiku 2015 r. oraz marcu 2020 r.

Powyższe było niezgodne z art. 6n ust. 1 pkt.2 lit a ustawy o utrzymaniu porządku w zw. z art. 30 ust. 2 pkt. 1 ustawy o samorządzie gminnym oraz stanowiło naruszenie § 18 ust. 1-2 rozporządzenia w sprawie minimalnych wymagań.

Na podstawie art. 6n ust. 1 pkt.2 lit. a ustawy o utrzymaniu porządku rada gminy, uwzględniając konieczność zapewnienia prawidłowego obliczenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ułatwienia składania deklaracji, określa, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego m.in. warunki i tryb składania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności: ich format elektroniczny oraz układ informacji i powiązań między nimi zgodnie z przepisami o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne. Zgodnie z przepisami o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, w tym § 18 ust. 1-2 rozporządzenia w sprawie minimalnych wymagań, systemy teleinformatyczne podmiotów realizujących zadania publiczne udostępniają zasoby informacyjne co najmniej w jednym z formatów danych określonych w załączniku nr 2 do ww. rozporządzenia¹⁹², a podmioty realizujące zadania publiczne umożliwiają przyjmowanie dokumentów elektronicznych służących do załatwiania spraw należących do zakresu ich działania w formatach danych określonych w tym załączniku¹⁹³. Ponadto, na podstawie art. 30 ust. 2 pkt. 1 ustawy o samorządzie gminnym do obowiązków Prezydenta należy przedstawienie Radzie Miasta projektów uchwał w sprawie wzoru deklaracji.

(akta kontroli str. 53-54, 58-70, 73-76,79-88, 91-107)

Dyrektor Wydziału Podatków wyjaśnił¹⁹⁴ m.in., że (...) *Pełne dostosowanie formularzy do zmian wynikających z Ustawy (...) o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości porządku w gminach oraz niektórych ustaw (Dz. U. poz. 1579) wymaga istotnych zmian w formularzach (np. wprowadzenie zwolnienia dla kompostujących, wykreślenie segregacji), w związku z czym wymaga dużego nakładu czasu i pracy. (...) Nowa uchwała w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości, której wejście w życie planowane jest z dniem 1 stycznia 2021 r., ma być uzupełniona o zapisy, o których mowa w art. 6n ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy o utrzymaniu porządku.*

(akta kontroli str. 56-57, 156-157)

3. W 2019 r. w SIWZ¹⁹⁵ dotyczącej postępowania o udzielenie zamówienia publicznego pn. *Świadczenie usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych oraz ze wskazanych nieruchomości niezamieszkałych na terenie Gminy Miasto Szczecin*¹⁹⁶ nie zobowiązano wykonawców do wskazania w ofercie instalacji, do których będą przekazywać odebrane odpady komunalne, co było niezgodne z art. 6d ust. 4 pkt 5 ustawy o utrzymaniu porządku.

Na podstawie art. 6d ust. 4 pkt 5 ustawy o utrzymaniu porządku, m.in. Prezydent Miasta w przypadku udzielania zamówienia publicznego na odbieranie i zagospodarowywanie odpadów komunalnych zobowiązuje w SIWZ do

¹⁹² W tym również sposób definiowania układu informacji polegającego na określeniu elementów informacyjnych oraz powiązań między nimi.

¹⁹³ Format danych oraz definiowanie układu informacji polegającego na określeniu elementów informacyjnych oraz powiązań między nimi wskazano odpowiednio w pkt. A.1. oraz B.1. załącznika nr 2 do rozporządzenia w sprawie minimalnych wymagań.

¹⁹⁴ Na pytanie skierowane do Prezydenta.

¹⁹⁵ Ogłoszenie o zamówieniu o wartości 14 619 060 euro (63 033 000 zł) opublikowano w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej 11 marca 2019 r. pod nr 2019/S 049-112336.

¹⁹⁶ Sprawa BZP/10/19.

wskazania w ofercie instalacji komunalnych, do których podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości będzie je przekazywał.

(akta kontroli str. 766-769)

Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej wyjaśnił¹⁹⁷ m.in., że: (...) Formularz oferty cenowej, wypełniany przez wykonawców w istocie nie zawierał możliwości wpisania instalacji, do których wykonawca odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, będzie przekazać odebrane odpady. Niemniej, Zamawiający wskazał w umowie obowiązek posiadania na dzień zawarcia umowy własnej instalacji przetwarzania odpadów (...) lub posiadania zawartej umowy z instalacją do przetwarzania odpadów określoną w ww. dokumencie. Zamawiający w tym zakresie posiadał wiedzę, a w sytuacji gdy wybór wykonawcy od momentu otwarcia ofert jest niejednokrotnie procesem długim, to wskazanie w ofercie instalacji na dzień zawarcia umowy mogło być nieaktualne(...).

(akta kontroli str. 478, 627)

OCENA CZĄSTKOWA

W latach 2016-2020 (do 30 czerwca) zorganizowano odbiór i zagospodarowanie wytwarzanych odpadów komunalnych, w tym warunki do selektywnego ich zbierania. Dysponowano informacjami w jaki sposób zagospodarowywane były odpady zebrane na terenie Miasta. Podejmowano rzetelne działania w przypadku niedopełnienia przez właścicieli nieruchomości obowiązków, w zakresie zbierania odpadów. Prezydent sporządzał, wymagane przepisami ustawy o utrzymaniu porządku, roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi i terminowo przekazywał je do Marszałka i Zachodniopomorskiego Inspektora. Prawidłowo opracowano projekty uchwał, dotyczące wyboru metody obliczania i ustalania opłat za gospodarowanie odpadami oraz regulaminy utrzymania czystości.

Przedłożone¹⁹⁸ Radzie Miasta projekty uchwał w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości, uwzględniały wymogi ustawy o utrzymaniu porządku, za wyjątkiem określenia formatu elektronicznego deklaracji oraz układu informacji i powiązań między nimi.

Ośmiu podmiotom zbierającym odpady komunalne na terenie Miasta nie wymierzono kar pieniężnych o wartości ogółem 10,2 tys. zł za opóźnienie w przekazaniu Prezydentowi sprawozdań za 2018 r. wynoszące od jednego do 43 dni.

W SIWZ dotyczącej postępowania przetargowego na odbiór i zagospodarowanie odpadów nie zobowiązano wykonawców do wskazania w ofercie instalacji, do których będą przekazywane odebrane odpady komunalne.

OBSZAR

2. Realizacja działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie właściwego postępowania z odpadami

Opis stanu faktycznego

2.1 W kontrolowanym okresie prowadzono działania informacyjne i edukacyjne w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Miasta, w tym m.in.:

- coroczne akcje edukacyjne pn. *Misja dzieci – Szczecin bez śmieci*, w ramach których dzieci z przedszkoli i szkół wraz z przedstawicielami Urzędu sprzątały np. parki, podwórka osiedlowe lub place zabaw na terenie Miasta¹⁹⁹; dzieciom

¹⁹⁷ Na pytanie skierowane do Prezydenta.

¹⁹⁸ Tj. w październiku 2015 r. oraz marcu 2020 r.

¹⁹⁹ W każdym z lat 2016-2019 uczestniczyło od 900 do 1050 osób, które zebrały od 2110 kg do 2800 kg odpadów rocznie.

- zapewniono kamizelki odblaskowe, rękawiczki jednorazowych, worki na odpady oraz rozdano nagrody, tj. bilety do kina lub drobne upominki;
- cykliczne wydarzenia dla uczniów pn. *Spotkania edukacyjne w Ekoportach*, obejmujące m.in. warsztaty plastyczne dotyczące recyklingu oraz zwiedzanie punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych²⁰⁰,
 - działania promujące otwarcie na terenie Miasta nowych obiektów punktu selektywnego zbierania,
 - organizowano ogólnopolską konferencję w zakresie gospodarowania odpadami pn. *Poziomy odzysku i recyklingu odpadów – założenia a realia*²⁰¹,
 - wydawano²⁰² kalendarze edukacyjne pn. *SZCZECIN JEST ECO*, które dystrybuowano do placówek oświatowych,
 - redagowano prowadzoną na *Portalu Edukacyjnym*²⁰³ zakładkę pn. *Edukacja ekologiczna*, gdzie zamieszczano informacje o wydarzeniach i działaniach z zakresu ekologii na terenie Miasta,
 - zaopatrzone placówki oświatowe w pojemniki do segregacji odpadów.
(akta kontroli str. 23, 510-513, 575-576, 586-589, 596-600, 612-614, 694-725)

W przypadku pozyskania informacji o nieprawidłowym postępowaniu właścicieli nieruchomości z odpadami komunalnymi, podejmowano stosowne działania informacyjne i edukacyjne w celu poprawy skuteczności gospodarowania odpadami, w tym m.in.: przypominano o zasadach właściwej segregacji odpadów poprzez stronę internetową²⁰⁴ lub dystrybucję ulotek i plakatów.

W ramach skierowanej do mieszkańców Miasta kampanii informacyjno – promocyjnej pn.: *Segregujesz – zyskujesz!* propagowano ideę segregacji oraz przedstawiano zasady związane z wprowadzeniem nowej frakcji odpadów segregowanych. W ramach działań informacyjnych właściciele nieruchomości, na terenie których stwierdzono nieprawidłową segregację odpadów, otrzymywali pouczenia o obowiązku właściwej segregacji oraz konsekwencjach powtarzających się naruszeń²⁰⁵.

(akta kontroli str. 117-118, 188, 589, 599, 614, 721,726-733)

Zastępca Dyrektora Wydziału Gospodarki Komunalnej²⁰⁶ wyjaśniła, m.in. że: (...) *Co miesiąc wydawana jest gazeta Wiadomości Szczecin, która jest kolportowana na terenie Urzędu Miasta, w podległych instytucjach miejskich i kulturalnych. Jest ona także dodatkiem do weekendowego wydania lokalnej prasy m.in. Kuriera Szczecińskiego. Jedna pełna strona Wiadomości Szczecin zawsze poświęcona jest gospodarce odpadami. Działania obejmowały również kampanię informacyjną w internecie: adWords, Facebook, lokalne portale oraz płatne publikacje w lokalnych mediach, spoty promocyjne w internecie, ekspozycję w komunikacji miejskiej oraz na ekranie LED w centrum miasta. Przekaz zachęcający mieszkańców do segregowania śmieci i informujący o zasadach docierał do nich również za pośrednictwem lokalnych mediów, dzięki regularnym komunikatom rozsyłanym przez magistrat i spotkaniom z dziennikarzami.*

(akta kontroli str. 23, 514)

W badanym okresie nie otrzymano wsparcia finansowego od Marszałka. W 2016 r. z dotacji udzielonej przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki

²⁰⁰ W każdym z lat 2016-2020 (do 30 czerwca) uczestniczyło od około 2300 do 2625 osób.

²⁰¹ W każdym z lat 2016-2019 uczestniczyło od 120 do 150 osób.

²⁰² W tym w latach 2016-2019.

²⁰³ <https://pe.szczecin.pl>

²⁰⁴ W tym: www.ecoszczecin.pl oraz www.segregujemyecoszczecin.pl.

²⁰⁵ Pozostałe działania wymagające innej interwencji ze strony pracowników Urzędu w przypadku niedopełnienia przez właścicieli nieruchomości obowiązku selektywnego zbierania odpadów komunalnych opisano w pkt. 1.5 wystąpienia.

²⁰⁶ Na pytanie skierowane do Prezydenta.

Wodnej w wysokości 17 964 zł sfinansowano koszty programu telewizyjnego promującego poprawę skuteczności gospodarowania odpadami komunalnymi.

(akta kontroli str. 23, 513, 683,685, 687,689,691-693)

2.2 Na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 9 ppkt a-e ustawy o utrzymaniu porządku na stronach internetowych Urzędu²⁰⁷ udostępniono informacje o:

- podmiotach odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu Miasta, zawierające firmę, oznaczenie siedziby i adres albo imię, nazwisko i adres podmiotu odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości,
- miejscach zagospodarowania przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu Miasta niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania,
- osiągniętych przez Miasto oraz podmioty odbierające odpady komunalne na podstawie umowy z właścicielem nieruchomości, w danym roku kalendarzowym, wymaganych poziomach recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,
- punktach selektywnego zbierania odpadów komunalnych, zawierające: firmę, oznaczenie siedziby i adres albo imię, nazwisko i adres prowadzącego punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych, adresy punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie Miasta wraz ze wskazaniem rodzajów przyjmowanych odpadów oraz dni i godzin ich przyjmowania,
- zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych, o których mowa w ustawie z dnia 11 września 2015 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym²⁰⁸, zawierające: firmę, oznaczenie siedziby i adres albo imię, nazwisko i adres zbierającego zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, adresy punktów zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego na terenie Miasta.

Zgodnie z art. 9tb ust.3 ustawy o utrzymaniu porządku, publicznemu udostępnieniu na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu podlegały także analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi.

Na stronach internetowych Urzędu zamieszczano również harmonogramy odbioru poszczególnych rodzajów odpadów, informacje i porady dotyczące selektywnego zbierania odpadów, generator i instrukcję obsługi e-Deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, stawki opłat za gospodarowanie odpadami, a także badanie ankietowe dotyczące zadowolenia klientów z systemu gospodarowania odpadami.

W badanym okresie stronę internetową *ecoszczecin* administrował podmiot zewnętrzny²⁰⁹. Ponadto, obsługę tej strony w zakresie zamieszczania aktualności, informacji i materiałów stanowiących dane o systemie gospodarowania odpadami polecono dwóm pracownikom²¹⁰ Wydziału Gospodarki Komunalnej.

Na stronie internetowej Urzędu nie udostępniono informacji o adresach punktów zbierania odpadów folii, sznurka oraz opon, powstających w gospodarstwach rolnych lub zakładów przetwarzania takich odpadów, co było niezgodne

²⁰⁷ W tym: bip.um.szczecin.pl, eurzad.szczecin.pl, ecoszczecin.pl.

²⁰⁸ Dz. U. z 2019 r. poz. 1895.

²⁰⁹ W tym w zakresie obsługi kreatywnej i administracyjnej serwisów informacyjnych.

²¹⁰ W tym od 1 marca i 14 maja 2019 r.

z art. 3 ust. 2 pkt 9 lit. f ustawy o utrzymaniu porządku. Nieprawidłowość została opisana w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 21-22, 113-129, 131-132, 154-155, 158-173, 477, 626)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Na stronie internetowej Urzędu nie udostępniono informacji o adresach punktów zbierania odpadów folii, sznurka oraz opon, powstających w gospodarstwach rolnych lub zakładów przetwarzania takich odpadów, co było niezgodne z art. 3 ust. 2 pkt 9 lit. f ustawy o utrzymaniu porządku. Zgodnie z tym przepisem gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności udostępniają na stronie internetowej urzędu gminy oraz w sposób zwyczajowo przyjęty informacje o adresach punktów zbierania odpadów folii, sznurka oraz opon, powstających w gospodarstwach rolnych lub zakładów przetwarzania takich odpadów, jeżeli na obszarze gminy są położone gospodarstwa rolne. Publikacja wskazanych informacji wymagana była od 6 września 2019 r. na podstawie art. 1 pkt 2 lit. a tiret ósme w zw. z art. 27 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw²¹¹.

(akta kontroli str. 21-22, 113-129, 131-132, 154-155)

Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej wyjaśnił²¹² m.in., że: *Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw, wymaganie publikacji informacji o adresach punktów zbierania odpadów folii, sznurka oraz opon powstających w gospodarstwach rolnych, pierwotnie było do 6 września br., a po wejściu w życie tzw. ustawy covidowej termin ten został wydłużony do końca bieżącego roku. Strona, na której zostanie zamieszczona informacja na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 9 lit. f ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, to www.ecoszczecin.pl. (...).*

(akta kontroli str. 477, 626)

Obowiązek publikacyjny wskazanych informacji miał miejsce w 2019 r., tj. przed zaistnieniem stanu zagrożenia epidemicznego ogłoszonego w 2020 r. z powodu COVID-19. Ponadto, ustawa z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2²¹³, nie wpływa na stosowanie przepisu art. 3 ust. 2 pkt 9 lit. f ustawy o utrzymaniu porządku dotyczącego informacji o adresach punktów zbierania odpadów folii, sznurka oraz opon, powstających w gospodarstwach rolnych lub zakładach przetwarzania takich odpadów.

(akta kontroli str. 477, 626)

OCENA CZĄSTKOWA

W latach 2016-2020 (do 30 czerwca) prowadzono działania informacyjno-edukacyjne dotyczące gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym przy udziale szkół, przedszkoli, mieszkańców Miasta. Organizowano cykliczne spotkania zachęcające do sprzątania parków, podwórek osiedlowych i placów zabaw, a także promujące otwarcie nowych obiektów punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Ponadto, w zakresie gospodarowania odpadami corocznie organizowano konferencję o zasięgu ogólnopolskim.

Na stronie internetowej Urzędu zamieszczane były analizy stanu gospodarki odpadami, harmonogramy odbioru odpadów, informacje i porady dotyczące selektywnego ich zbierania, a także informacje wymagane przepisami art. 3 ust. 2

²¹¹ Dz. U. poz. 1579, ze zm.

²¹² Na pytanie skierowane do Prezydenta.

²¹³ Dz. U. poz. 875, ze zm.

pkt 9 ppkt a-e ustawy o utrzymaniu porządku. Na udostępniono natomiast informacji o adresach punktów zbierania odpadów folii, sznurka oraz opon, powstających w gospodarstwach rolnych lub zakładów przetwarzania takich odpadów, co było niezgodne z art. 3 ust. 2 pkt 9 lit. f ustawy o utrzymaniu porządku.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Wymierzenie podmiotom zbierającym odpady komunalne kar pieniężnych za nieterminowe przekazanie Prezydentowi sprawozdań za 2018 r.
2. Przedłożenie Radzie Miasta projektu uchwały w sprawie wzorów deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, zgodnie z wymogami ustawy o utrzymaniu porządku.
3. Przy udzielaniu zamówienia publicznego na odbieranie i zagospodarowywanie odpadów, zobowiązanie wykonawców do wskazywania w ofercie instalacji komunalnych, do których będą przekazywać odebrane odpady komunalne.
4. Udostępnienie na stronie internetowej Urzędu informacji o adresach punktów zbierania odpadów folii, sznurka oraz opon, powstających w gospodarstwach rolnych lub zakładów przetwarzania takich odpadów.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 26 listopada 2020 r.

Kontroler
Katarzyna Kozłowska
starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

.....
podpis

.....
podpis